

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van

DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Brigade Generaal van de Generale Staf

Redactie:

Ir. L. W. C. Adank, Brigade Generaal van de Technische Staf

Drs. H. de Vries, Administrateur bij het Departement van Defensie

F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf

R. W. Hemmes, Majoor Koninklijke Luchtmacht

Maandblad

Nadruk verboden

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Tel. 182355 - Postgiro 44715

Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75

Advertenties:

contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 122

Redactioneel gedeelte

De opleiding der beroepsofficieren in nieuwe banen, door W. Walthuis, Majoor van de Generale Staf 123

462 Pontonnierbataljon — nieuwe legerkorpseenheid, door J. M. F. Lub, Majoor der Genie, S-3 van 462 Pontbat 131

Diensten en klassen, door F. A. L. Vogelpoel, Majoor van de Technische Dienst . . 135

Enkele denkbeelden over het optreden van de infanterie in de pantserinfanteriebrigade bij de aanval en de tegenaanval onder nucleaire omstandigheden (naschrift redactie) 141

Het militaire moreel in onze tijd, door J. M. Ronden, Majoor-Vlieger van de Koninklijke Luchtmacht 142

Studiecentrum van onze krijgsgeschiedenis 70 jaar, door Majoor G. J. van Ojen jr., Hoofd Bureau Oude Krijgsgeschiedenis Sectie Krijgsgeschiedenis Generale Staf . . 148

Uit de buitenlandse vakpers 150

Wapenontwikkeling (VII) — Wielvoertuigen, door F. van Pelt, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf 151

Nieuwe uitgaven 134, 147, 156

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van

DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Brigade Generaal van de Generale Staf

Redactie:

Ir. L. W. C. Adank, Brigade Generaal van de Technische Staf
Drs. H. de Vries, Administrateur bij het Departement van Defensie
F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf
R. W. Hemmes, Majoor Koninklijke Luchtmacht

Maandblad

Nadruk verboden

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Tel. 182355 - Postgiro 44715

Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75

Advertenties:

contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 122

Redactioneel gedeelte

De opleiding der beroepsofficieren in nieuwe banen, door W. Walthuis, Majoor van de Generale Staf	123
462 Pontonnierbataljon — nieuwe legerkorpseenheid, door J. M. F. Lub, Majoor der Genie, S-3 van 462 Pontbat	131
Diensten en klassen, door F. A. L. Vogelpoel, Majoor van de Technische Dienst	135
Enkele denkbeelden over het optreden van de infanterie in de pantserinfanteriebrigade bij de aanval en de tegenaanval onder nucleaire omstandigheden (naschrift redactie)	141
Het militaire moreel in onze tijd, door J. M. Ronden, Majoor-Vlieger van de Koninklijke Luchtmacht	142
Studiecentrum van onze krijgsgeschiedenis 70 jaar, door Majoor G. J. van Ojen jr., Hoofd Bureau Oude Krijgsgeschiedenis Sectie Krijgsgeschiedenis Generale Staf	148
Uit de buitenlandse vakpers	150
Wapenontwikkeling (VII) — Wielvoertuigen, door F. van Pelt, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf	151
Nieuwe uitgaven	134, 147, 156

Officiële Mededelingen

Koninklijke Landmacht

Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

LaO Nr 61007. Besluit verbintenissen luchtvaardenden Luchtmacht en premieregeling luchtvaardenden Luchtmacht, alsmede uitvoeringsbepalingen.

LaO Nr 61012. Toeslageregeling voor oefeningen in Nederland indien daarbij langer dan 48 uren buiten de standplaats verblijf moet worden gehouden en aan enige genoemde voorwaarden wordt voldaan. De toelage wordt berekend per kalenderdag, mede over die van aanvang en van beëindiging.

LaO Nr 61013. Wijziging van het Bevorderingsvoorschrift Landmacht 1958. Als overweging heeft gediend, dat het wenselijk is de bepalingen inzake de eisen van algemene (school)ontwikkeling, gesteld in genoemd voorschrift, te herzien (soldaat der 1e klasse, korporaal der 1e klasse en onderofficieren).

LaO Nr 61021, handelende over de nadere regeling

met betrekking tot het opleggen van de verplichting tot schadevergoeding aan militair- en burgerpersoneel.

Adreswijzigingen De Militaire Spectator

De aandacht wordt nogmaals erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg „De Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit *uitsluitend* kenbaar dienen te maken bij de commandant van het onderdeel, waarbij zij in onderhoud zijn gesteld. Derhalve *niet* telefonisch of schriftelijk bij de administratie van „De Militaire Spectator” of bij de Afdeling Personeelspubliciteit van het Departement van Defensie.

De commandant van vorenbedoeld onderdeel zendt de voorgeschreven mutatie-opgave aan de Afdeling Centrale Personeelsdocumentatie van het D.v.D. waarna toezending aan het nieuwe adres volgt.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke Landmacht of aan de Koninklijke Luchtmacht niet kan inhouden. Einde van de Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

Collecte Gezamenlijke Militaire Fondsen

In 1948 is de Stichting Gezamenlijke Militaire Fondsen opgericht, die thans in meer dan 600 gemeenten plaatselijke commissies heeft, die jaarlijks trachten een huis-aan-huis-, dan wel een straatcollecte te organiseren voor het zuiver liefdadig doel, dat door deze fondsen wordt nagestreefd, die daarmee een nationale ereplicht, die op alle Nederlanders rust, naar beste krachten trachten te vervullen.

De gezamenlijke Militaire (Steun)-Fondsen bestaan uit:

1. Fonds 1815 voor Oud-militairen en Nagelaten Betrekkingen;
2. Koninklijke Nationale Vereniging tot Steun aan Miliciens „Stamil”;
3. Vereniging „Eereschuld en Dankbaarheid”;
4. Karel Doorman Fonds;
5. Prins Bernhard Stichting;
6. Stichting „Het Van Weerden Poelman Fonds”.

De Stichting verleent niet alleen waar nodig steun aan oud-militairen, hun gezinnen en/of nagelaten betrekkingen, maar ook helpt zij bij de moeilijkheden, die vele van de dagelijks demobiliserende militairen bij hun terugkeer in het burgerleven ondervinden. Want wel tracht de Overheid

deze zoveel mogelijk op te vangen en is haar welzijnszorg zover als die strekt uitstekend, doch zij is gebonden aan bepaalde normen. Doen zich bijzondere gevallen voor waarin zij geen hulp kan verlenen dan is men op particulier initiatief alléén aangewezen.

Nagelaten betrekkingen, die wel pensioen genieten, maar soms ineens voor grote uitgaven komen te staan, verminkten en ook kinderen van omgekomen militairen die, doordat zij hun vader hebben verloren, niet in de gelegenheid zijn te studeren en die anders deze gelegenheid wel zouden hebben gehad, zij allen worden geholpen. Daarvoor zijn grote bedragen nodig.

De collecte van dit jaar vindt plaats in de periode van 1 t/m 7 mei a.s.

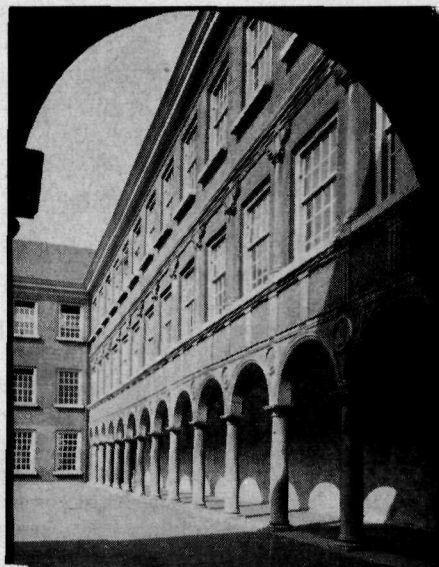
Evenals in de voorgaande jaren zullen niet alleen vele burgers collecteren, doch dank zij medewerking van Zijne Excellentie de minister van Defensie nemen ook militairen in uniform geheel vrijwillig aan onze actie deel.

Wij brengen deze collecte gaarne onder de aandacht van onze lezers. Overigens worden financiële bijdragen gaarne ingewacht op gironr 46 03 88 ten name van de penningmeester van de G.M.F. te Amsterdam.

De opleiding der beroepsofficieren in nieuwe banen

door W. WALTHUIS, *Majoor van de Generale Staf*

Het „Kasteel”, niet langer
legering voor allen

De geleidelijke wijziging van een systeem pleegt minder opzien te baren dan een radicale koersverandering. Daaraan is het wellicht te wijten dat aan de voortdurende evolutie van het onderwijs aan de Koninklijke Militaire Academie als regel nauwelijks enige aandacht werd besteed doch dat daarentegen de momenteel in gang zijnde herziening in ruime kring een zeer levendige belangstelling heeft gewekt. Geen wonder overigens, want het gaat hier — zoals uit het navolgende moge blijken — om een reeks van veranderingen met een bijna revolutionair karakter in een uitermate kort tijdsbestek. Dat de krijgsmacht voor deze ontwikkelingen bijzonder veel interesse heeft behoeft welhaast geen betoog: land- en luchtmacht zijn immers „afnemers van het eindproduct” en als zodanig rechtstreekse belanghebbenden.

Doch ook in civiele kringen heeft het moderniseringsproces van de militaire Alma Mater sterk de aandacht getrokken, zeker niet in de laatste plaats vanwege de vergrote aantrekkingskracht die de herziene opleidingen naar verwachting zullen gaan uitoefenen op de intellectuele jongeren.

De K.M.A. schakelt over, van het thans nog vigerende vertrouwde en beproefde systeem dat zo vele voortreffelijke officieren heeft voortgebracht, naar een nieuwe onderwijsstructuur met vele mogelijkheden doch voorshands evenzeer met enkele onzekere factoren. Voor een juist begrip van de huidige situatie en voor een duidelijk inzicht in de problematiek van het geheel is het dienstig in het kort te bezien, achtereenvolgens:

- de *voorgeschiedenis*;
- de *motieven* die aan deze hervorming ten grondslag liggen;

— de *plannen* die in de voorbereidende fase tot stand kwamen;

— de *realisatie* van die plannen, nu en in de toekomst.

— enkele *bijzondere aspecten*, verband houdende met de herzieningen.

Voorgeschiedenis

Een onderwijsinstelling waarvan het doel is officieren op te leiden die volledig voor hun taak zijn berekend, moet gelijke tred blijven houden met de voortgang van wetenschap en techniek en zich daaraan naar behoefte weten aan te passen. Deze essentiële voorwaarde heeft zich in de geschiedenis van de K.M.A. gemanifesteerd in talloze wijzigingen van het onderwijs, zowel naar vorm als naar inhoud. Veelal werden dergelijke veranderingen van K.M.A.-zijde geïnitieerd, soms ook werd de stoot daartoe op hoger niveau gegeven, doch steeds was daarbij het uitgangspunt aan beide zijden hetzelfde: *de K.M.A. moet zo goed mogelijk zijn.*

Het zou uiteraard te ver voeren, en buiten het bestek van dit overzicht vallen, alle herzieningen sedert 1828 de revue te laten passeren. Volstaan zij daarom met het aangeven van de grote lijn in de na-oorlogse ontwikkeling, die leidde tot de drastische veranderingen, die zich thans voltrekken. En deze ontwikkelingsgang kenmerkte zich in het bijzonder door de gedegen wijze waarop de verbeteringen werden voorbereid: dankte de K.M.A. haar na-oorlogse gedaante niet aan een grondige, objectieve studie van én West Point, én Sandhurst, én Coëtquidan, hoewel een copiëren van alleen Sandhurst allesbehalve verwonderlijk zou zijn geweest, gezien het verdere beleid met betrekking tot de wederopbouw van onze krijgsmacht in die dagen?

In deze opzet — anno 1948 — openbaarde zich reeds het streven, niet langer als voorheen de cadet te verplichten zijn persoonlijkheid in te passen in het keurslijf van de militaire eenvormigheid, doch hem daarentegen te leiden tot een juiste ontplooiing van die persoonlijkheid. Dat impliceerde dat de K.M.A. zich niet zozeer zou beperken tot de opleiding van pelotonscommandanten, zonder meer, als wel zou trachten te geraken tot een verantwoorde vorming van *officieren* met de potentiële geschiktheid voor elke denkbare verantwoordelijke post in het gehele militaire apparaat.

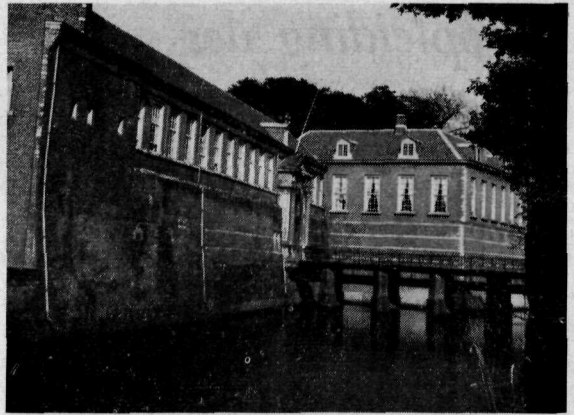
Maar de eisen die de krijgsmacht stelde, dwongen aanvankelijk nog tot het doen prevaleren van het militaire handwerk; de lessen van de Tweede Wereldoorlog, de ervaringen uit Indonesië en uit Korea, en later de noodzaak tot vergrote paraatheid in bondgenootschappelijk verband, waren even zovele factoren die bepaalden dat de klemtoon bleef liggen op de militaire vakbekwaamheid.

Het kon echter bezwaarlijk anders, of de roep om vernieuwing moest wel gehoor vinden. Naarmate factoren, als hiervoor gememoreerd, aan kracht inboetten nam de waarschijnlijkheid van een meer progressief beleid toe.

In 1955 werd een poging ondernomen om te trachten het accent enigszins te verleggen. De „*Commissie Calmeyer*”, ingesteld op instigatie van de „*Nationale Raad Welzijn Militairen*”, belastte zich met de taak de vorming van de beroepsofficieren opnieuw te bezien in het licht van de toenmalige tijd. De adviezen, vervat in het rapport van die commissie, gaven duidelijk te verstaan dat de krijgsmacht zich, met name bij de vorming van de officieren, meer en meer zou moeten gaan richten op de tussenmenselijke verhoudingen en wat daarmee verband houdt. Daarenboven werd het noodzakelijk geacht de opleiding een meer wetenschappelijk karakter te geven. Doch hoe gedegen deze adviezen ook mochten zijn, de tijd was kennelijk nog niet rijp voor een drastische koersverandering en het rapport werd opgelegd, in afwachting van een gunstiger gelegenheid.

Inmiddels liet ook de K.M.A. zich niet onbetuigd en bereidde een aantal voorstellen tot wijziging van het onderwijs voor, waarin andermaal het streven naar een zo doeltreffend mogelijk opleidingssysteem tot uitdrukking werd gebracht.

Nog sterker werd de aandrang toen ook van geheel andere zijde een duidelijke wenk werd gegeven: de „*Commissie Werkelijke Diensttijd Dienstplichtigen*” legde in haar rapport over de mogelijkheden tot diensttijdverkorting de vinger op de wonde plek, in casu op de grote tekorten aan beroepspersoneel bij alle drie krijgsmachtdelen en adviseerde, vóór alles in *die* tekorten te voorzien; een aanbeveling die mede gezien de

Ingang tot de K.M.A. met Gouverneurswoning

grote belangstelling voor het diensttijdvraagstuk, moeilijk kon worden genegeerd.

Toch kwam de beslissing die de Chef van de Generale Staf — onder wie de K.M.A. immers rechtstreeks ressorteert — op 12 november 1959 op voorstel van de Gouverneur van de K.M.A. nam, nog bijna onverwacht, temeer omdat daarbij niet werd ingestemd met partiële wijzigingen, maar de weg werd geopend naar een waarlijk radicale modernisering: de duur van de opleidingen aan de Koninklijke Militaire Academie zou met één jaar worden verlengd en het onderwijs zou op een meer wetenschappelijke leest worden geschoeid, zulks te beginnen met de cadetten die na 1 september 1960 met hun studie zouden aanvangen.

Motieven

Hoewel uit het voorgaande zonder veel moeite de motieven voor de huidige onderwijsherziening aan de K.M.A. zijn te destilleren, lijkt een korte samenvatting niet overbodig. In concreto staat die te lezen in de „*Nota Defensie inspanning 1961-1964*”, met name daar waar de regering zich uitsprekt over de reorganisatie van K.M.A. en K.I.M.:

„Met het oog op de STEEDS HOGER WORDENDE VAKTECHNISCHE EISEN die aan het officiersberoep worden gesteld is het noodzakelijk het niveau van de opleidingen te verhogen. Bovendien wordt hiermede bereikt, dat een BETERE BASIS wordt gelegd VOOR DE VERDERE WETENSCHAPPELIJKE VORMING. . . . de verwachting, dat een op hoog peil staande opleiding in het bijzonder die JONGEREN zal AANTREKKEN, DIE OVER ZEER GOEDE CAPACITEITEN BESCHIKKEN”.

Plannen

„Verhoog het niveau van de opleiding onzer beroepsofficieren”, zo luidde dus de opdracht, door CGS en CLS aan de K.M.A. verstrekt. Maar

Modern probleem: elektronische besturing

dat is — men vergeve mij de uitdrukking — gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Bij het civiele onderwijs kan een middelbare school ook niet van vandaag op morgen tot een volwaardige universiteit worden omgevormd, en het herzieningsproces van de K.M.A., hoezeer ook met voortvarendheid aangepakt, vorderde minder snel dan de bedoeling was.

Om nu in de beschikbare tijd alsnog tot het gewenste resultaat te kunnen komen, besloten CGS en CLS zich te doen bijstaan door een „Commissie van Advies inzake het onderwijs aan de Koninklijke Militaire Academie” (ingesteld bij beschikking van de Minister van Defensie — Hoofdkwartier van de Generale Staf, Sectie G3C van 31 maart 1960 nr. 60.2790/2B).

De leiding van deze commissie werd gelegd in handen van plv. CGS¹, overige militaire leden waren de plv. HDP², de Gouverneur van de K.M.A.³ en de cs - Ido⁴. Als civiele leden telde de commissie vier hoogleraren⁵ (drie*) daarvan hadden indertijd reeds deel uitgemaakt van de „Commissie Calmeijer”); bovendien waren, als adviseurs, de beide Hoofden van Onderwijs van de K.M.A. toegevoegd.

Deze „Commissie van Advies” nu (hierna aangeduid als „CvA”), zag zich de taak opgelegd, de plannen voor de hervorming van het onderwijs aan de K.M.A. op te stellen. Het laat zich denken, dat daarbij nog geen sprake kon zijn van details en dat de CvA zich voorhands zou beperken tot het aangeven van de grote lijnen. Dat geschiedde in twee rapporten die, na inmiddels de goedkeuring van CGS en CLS te hebben verworven, thans de basis vormen voor de verdere reorganisatie; reden waarom hierna op de in-

houd van die rapporten nader zal worden ingegaan.

Allereerst moest de CvA duidelijk voor ogen staan naar welk doel de K.M.A. zou moeten toewerken, met andere woorden welke doelstellingen in de opleiding zouden moeten worden verwezenlijkt. De formulering daarvan, zoals de CvA deze ontwierp, vormt dus de basis van de verdere plannen en om die reden wordt zij hier in extenso vermeld.

DE DOELSTELLING VAN HET ONDERWIJS

„De K.M.A. leidt op tot beroepsofficier van de Koninklijke Landmacht en van de Koninklijke Luchtmacht.

Lucht opleiding dient gericht te zijn op het ontwikkelen van die eigenschappen en het bijbrengen van die kennis, welke de officier behoeft om in staat te zijn, zijn taak van met gezag beklede en aan gezag onderworpen militaire leider in oorlogs- en vreedstijd, én van opvoeder van de Nederlandse mannelijke jeugd uit te oefenen.

Deze opleiding dient daartoe te zijn gericht op:

1. de persoonlijkheidsontplooiing van de aanstaande officier tot een harmonische eenheid van toewijding en van heerschappij over zichzelf en over aan zijn leiding toevertrouwen, zoals deze wordt bepaald door de, door hem aanvaarde, geestelijke en zedelijke normen;
2. het vormen van een voldoende basis van wetenschap en kennis, gepaard aan het aankweken van studiezin, teneinde de aanstaande officier in staat te doen zijn zelfstandig, voortbouwende op deze basis, zich verdere specialistische kennis eigen te maken waaraan hij later behoefte kan hebben;
3. het zich eigen maken van de vaktechnische kennis, nodig voor het vervullen van de meest voorkomende luitenantfuncties en voor het waarmaken van een enkele kapiteinsfunctie in zijn wapen⁶, in vredes- en in oorlogstijd;
4. het ontwikkelen van de lichamelijke geoefendheid en het uithoudingsvermogen”.

Uit deze omschrijving blijkt zonneklaar dat ditmaal de koerswijziging een feit was; niet langer stond de zuiver militair-vaktechnische scholing, doch de persoonlijkheidsontplooiing op het eerste plan.

Daarmee werd overigens slechts de logische consequentie getrokken uit een beleid dat zich reeds duidelijk had afgetekend in de oprichting van het „Studie Centrum voor Militair Leiderschap”.

Bovendien werd onderstreept dat de noodzakelijke vaktechnische kennis onzer militaire leiders

¹ Gen. Maj. A. V. van den Wall Bake.

² Commodore G. H. Gijbels.

³ Brig-Gen. W. C. H. van Reede.

⁴ Kol. P. A. Cox.

⁵ Prof. dr. J. Waterink(*); prof. dr. F. L. R. Sassen(*); prof. dr. J. P. Kruijt(*); prof. dr. K. Posthumus.

⁶ Met „wapen” wordt hier tevens aangeduid „dienstvak” van de Koninklijke Landmacht en „opleidingsrichting” van de Koninklijke Luchtmacht.

slechts naar behoren kan worden opgebouwd op een basis van wetenschappelijke vorming, om de officier in staat te stellen zelfstandig de ontwikkeling van wetenschap en techniek te blijven bijhouden.

Het ligt voor de hand dat de belangrijkste veranderingen op de K.M.A. in rechtstreeks verband staan met deze beide eerste doelstellingen.

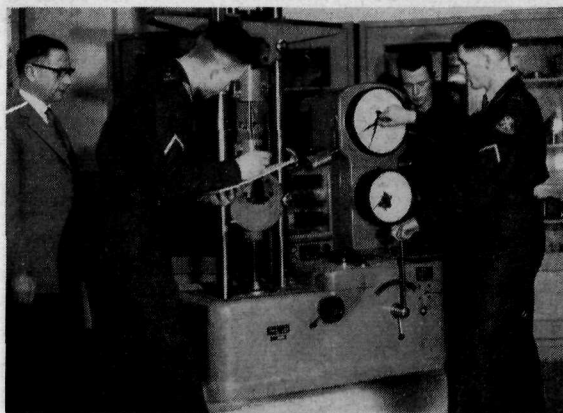
De *persoonlijheidsontplooiing* vergt een daar-toe geschikt klimaat, in alle opzichten. Uiteraard is de omvorming van burger tot militair een drastische ingreep, bij welk proces voor zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de cadet weinig ruimte kan worden gelaten. Maar die eigenschappen moeten steeds meer tot ontwikkeling kunnen komen naarmate hij meer vordert op de weg naar het leiderschap.

Dat komt onder meer tot uitdrukking in de *onderwijsmethodiek*. Liever dan feitenkennis in te pompen in nauwkeurig uitgebalanceerde lessen, wordt de voorkeur gegeven aan het optrekken van een raamwerk-in-grote-lijnen, in colleges, waarna door zelfstudie de details naar behoefte kunnen worden aangevuld.

Het is daarom, dat de plannen voorzien in een groot aantal zogenaamde zelfwerkzaamheidsuren — relatief weinig in de eerste tijd, steeds meer in de hogere cursusjaren — die wél op de programma's zullen voorkomen maar dan niet als uren, waarop reeds beslag is gelegd voor colleges, instructie en dergelijke. De cadet is namelijk *vrij* om te bepalen wat hij in deze zelfwerkzaamheidsuren zal doen, hetzij zelfstudie, hetzij zelfstandig uitwerken van een opdracht, hetzij sport, of misschien ook helemaal niets. Wél is aan de Gouverneur de mogelijkheid gelaten om in incidentele gevallen — als mislukking dreigt — die vrije keuze enigermate te beperken doch dat tast het principe van het opgroeien naar zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid niet aan.

Ook op het terrein van de *inwendige dienst* openbaart zich datzelfde principe: naarmate de ontplooiing tot een zelfstandige persoonlijkheid blijkt te slagen, zal meer en meer kunnen worden overgegaan van de strikte discipline van het eerste jaar op een, door eigen innerlijke discipline beheerste, grotere toegestane vrijheid. Uiteindelijk resulteert dat in een volledige zelfstandigheid onder eigen verantwoordelijkheid in het vierde studiejaar: dan namelijk wordt de cadet-vaandrig ondergebracht in zijn eigen officiershotel, dat daarvoor speciaal wordt gebouwd, niet langer dus onder controle, maar „buiten de wallen”.

Het spreekt vanzelf dat in dit systeem een zeer grote wissel wordt getrokken op allen die aan de vorming van de cadetten meewerkten, met name voor wat betreft het vermogen om hun adepten in de juiste richting te coachen. Aan de *communicatie* wordt in dit verband zeer veel

Deskundige hulp bij zelf-werkzaamheid

waarde gehecht, de omgang tussen leiders en cadetten wordt gestimuleerd, binnen het Corps is die uiteraard verzekerd, en bovendien zal het contact met andere studentenorganisaties — civiel en militair, nationaal en internationaal — krachtig worden bevorderd, omdat dat de blik helpt verruimen en kaste-vorming voorkomt.

Maar de vorengeschetste sfeerverbetering al-léén is niet voldoende voor een volledige persoonlijkheidsontplooiing: de cadet zal ook een zekere hoeveelheid *algemeen vormende kennis* moeten opdoen, gepaard aan een verdieping van zijn inzicht in de waarden voor welke behoud hij zich mogelijk zal moeten inzetten. Om die reden worden de geestelijke achtergronden en de zin van het officiersschap en van de krijgsmacht (*Motivatie*) temidden van het hedendaagse wereldgebeuren (*Contemporaine geschiedenis*) in colleges belicht en in discussiegroepen besproken.

Daarnaast mag zeker niet ontbreken de *culturele vorming* — deels door voordrachten, deels door lectuur, deels ook door het bijwonen van culturele manifestaties — evenmin als de *talenkennis*⁷, die immers enerzijds kan bijdragen tot meer begrip voor de cultuur in andere landen, anderzijds de zo noodzakelijke samenwerking met hen kan helpen bevorderen. *Want uiteraard gaat het er in deze cyclus „Algemene Vorming” in het bijzonder om, de cadet besef bij te brengen voor wat wij beschermen en WAARTEGEN, en HOE de vrije wereld daartoe op alle terrein de gelijkgezinde krachten samenbundelt.*

De opvoeding tot *leiderschap* tenslotte, vormt van de ontwikkeling tot een persoonlijkheid in wezen de harmonische completering. Voor de militaire leider is immers een eerste vereiste de kennis van zichzelf en van zijn medemens als-

⁷ Extra vermelding verdient nog, dat de cadet wordt vrijgelaten in de keuze van de taal waarin hij zich wil bekwalen: naast een goede kennis van het Nederlands wordt slechts in één vreemde taal, naar keuze, een redelijke uitdrucksvaardigheid geëist. (Voor de KLu is, om begrijpelijke redenen, Engels voorgeschreven).

Mens sana in corpore sano

mede van de tussenmenselijke verhoudingen. Problemen van gezag en verantwoordelijkheid spelen een voorname rol en het wezen van de discipline moet worden doorgrond.

Het zal dan ook geen verwondering wekken, dat in deze cyclus een doelgerichte inleiding is verwerkt in vakken als wijsgerig denken, sociologie, psychologie, pedagogiek en didactiek voor alle cadetten die de technische studierichting gaan volgen, en dat de overigen daarop in hun eigen studierichting zelfs nog aanzienlijk dieper zullen ingaan.

Veel belang hechten aan parate feitenkennis heeft ten aanzien van persoonlijkheidsontplooiing weinig zin. Het mentale rijpingsproces laat zich bezwaarlijk examineren of in cijfers uitdrukken en dus zal — wanneer de vorderingen zullen moeten worden beoordeeld — op dit terrein door middel van tentamens naar het verworven inzicht worden gepeild.

Het *wetenschappelijke niveau* van de K.M.A.-opleidingen „nieuwe stijl” zal moeten blijken uit de wijze waarop in de praktijk zal worden verwezenlijkt wat de CvA als tweede doelstelling noemde: *het vormen van een basis van wetenschap en kennis, gepaard aan het aankweken van studiezijn.*

Werd in het voorgaande reeds aangeduid dat voor iedere officier een bepaalde hoeveelheid algemeen vormende kennis noodzakelijk werd geacht, daarenboven moet tot diezelfde basis een zekere hoeveelheid militaire kennis behoren, die eveneens voor iedere officier gelijk moet zijn.

Het betreft hier de *algemene militaire wetenschappen* als *Strategie, Krijgsgeschiedenis, Algemene Tactiek, Militaire geografie, Organisatieler en legervorming, Personeelszaken, Logistiek, Militair straf- en tucht recht, Oorlogsrecht, Inleiding tot de rechtswetenschap* en dergelijke. Ook in deze vakken gaat het minder om feitenkennis dan om inzicht, reden waarom ook hier dit laatste in tentamens zal worden getoetst.

Tot zoverre is de realisatie van de beide eerstgenoemde doelstellingen nog voor alle cadetten gelijk verlopen, doch nu gaat divergentie optreden. Als het ware voortbouwend op deze gelijke basis — persoonlijkheidsontplooiing plus algemene militaire wetenschappen — verrijzen in de verdere opleiding de vier „zuilen”, de aan de speciale vereisten van het gekozen wapen of dienstvak aangepaste vier studierichtingen.

a. De 4-jarige technische studierichting

In de moderne krijgsmacht gaan mens en techniek nauw samen. Ook binnen wapens en dienstvakken die niet uitgesproken „technisch” zijn, komen verschillende technisch gespecialiseerde functies voor. Deze studierichting nu is bedoeld voor hen die zich tot dergelijke specialisatie aange trokken voelen.

De cadetten der Artillerie *moeten*, die van Infanterie, Cavalerie en Vliegdiens ten (mits in het bezit van HBS-B of Gymnasium β -diploma) *kunnen desgewenst* deze studie volgen.

De studie bestaat uit een gemeenschappelijk gedeelte, afgesloten met een propedeutisch examen (in hoofdzaak Wis- en Natuurkunde) aan het einde van het 2e jaar, gevolgd door een gespecialiseerde verdere studie in, naar keuze:

- wapentechniek,
- verbindingstechniek, of
- voertuigtechniek.

b. De 5-jarige technische studierichting

Bij de zuiver technische wapens en dienstvakken is de situatie eenvoudig. De cadetten van Genie, Verbindingsdienst, Technische Dienst, en Technische en Electronische Diensten KLu zijn *verplicht*, deze studie te volgen.

De gemeenschappelijke aanloop duurt ook hier tot het propedeutisch examen (eveneens vnl. Wis- en Natuurkunde) dat evenwel eerst aan het einde van het 3e jaar plaatsvindt. In de resterende twee jaar staat de mogelijkheid open voor verdere studie in:

- weg- en waterbouwkunde,
- electrotechniek, of
- werktuigbouwkunde.

c. De 4-jarige sociale en economische studierichting

De taken en bezigheden van enkele dienstvakken liggen onmiskenbaar in het economische vlak. Daarnaast echter wordt de officier van die dienstvakken, en van bepaalde wapens, veelvuldig geconfronteerd met problemen en spanningen op het gebied van de tussenmenselijke verhoudingen, in het bijzonder wanneer het de inzet op of nabij het gevechtveld betreft.

Om die redenen is het juist gezien, deze studierichting *verplicht* te stellen voor cadetten van

Intendance, Aan- en Afvoertroepen, en Logistieke diensten KLu, en het volgen daarvan naar keuze mogelijk te maken voor cadetten van Infanterie, Cavalerie en Vliegdiensden.

Ook hier aan het einde van het 2e studiejaar een propedeutisch examen (hoofdzakelijk psychologie, sociologie en economie) en daarna verdere studie mogelijk in, naar keuze:

- sociologisch-psychologische richting, of
- economisch-logistieke richting.

d. *De 5-jarige administratieve en economische studierichting*

De cadetten van de Militaire Administratie vormen een categorie apart. Voor hen is deze studie verplicht.

Hun vakopleiding is in feite tevens de wetenschappelijke studie, en het peil daarvan is reeds gekoppeld aan een vergelijkbaar civiel niveau: in de loop van hun studie leggen zij — onder auspiciën van het N.I.V.A. — tentamens af in de vakken:

- techniek van de handel;
- recht;
- boekhouden;
- belastingrecht;
- financiële rekenkunde en levensverzekeringswiskunde;
- statistiek;
- voortgezet boekhouden;
- sociale economie;
- bedrijfseconomie.

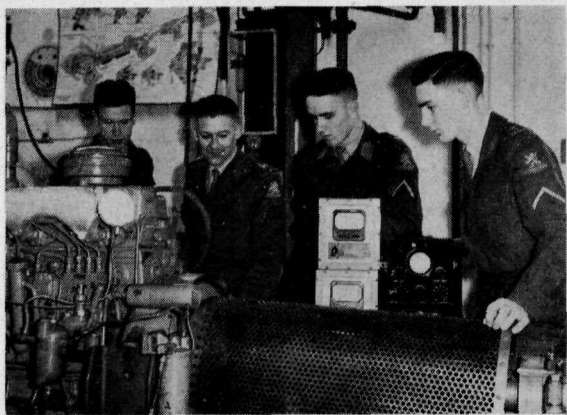
De geschiktheid voor het kunnen volgen van de gekozen studierichting kan worden beoordeeld aan de hand van hetgeen de cadet heeft laten zien tijdens een inleiding van circa 100 uren in het eerste studiejaar. De definitieve keuze — na een voorlopige in begin januari — vindt dan ook eerst plaats aan het einde van dat eerste jaar.

Zij, die het eerste studiejaar niet hebben gevolgd — dat zijn dus cadetten die afkomstig zijn van SRO of OOS — hebben dus een achterstand van 100 uren inleiding, maar worden in de gelegenheid gesteld de stof daarvan in te halen in een „schakelperiode” van een maand, onmiddellijk voorafgaande aan de aanvang van het 2e studiejaar.

DE MILITAIRE VAKBEKWAAMHEID

Hiervan spreekt de CvA als derde doelstelling, en zij is — evenals de wetenschappelijke vorming — te onderscheiden in een gemeenschappelijke basis en een daarna volgende specialisatie.

In het eerste studiejaar vindt, zoals hiervoren reeds werd gezegd, onder strikte discipline de omvorming plaats van burger tot militair. Deze verloopt analoog aan de reserve-officiersopleiding: een universele basisopleiding in de eerste twee

De onderwijsmethodiek richt zich meer op het ontwikkelen van inzicht dan op het „inpompen” van feitenkennis

maanden, gevolgd door een algemene kadervorming van dezelfde duur.

Aan het einde daarvan, vóór het Kerstverlof, wanneer de cadetten worden bevorderd tot cadet-korporaal, is voor hen allen de gelijke basis gelegd voor wat betreft de militaire vakbekwaamheid (zij het dat de KLu-cadetten op enkele punten reeds enigermate werden gespecialiseerd).

De volgende zeven maanden — januari tot augustus — worden besteed aan een vorming gelijk aan die tot vaandrig of kornet van de verschillende wapens en dienstvakken. Hier lopen dus de opleidingen uiteen, al zal ernaar worden gestreefd zoveel mogelijk gelijke lessen te combineren. In deze periode zijn in het globale opleidingsplan van de CvA bovendien méér uren voor lichamelijke opvoeding uitgetrokken en zijn gepland de „Methodische Instructie”, de rijopleiding en de cursus aan de MSHPG.

Tenslotte is van deze zelfde periode een honderd uren gereserveerd voor een inleiding in de gekozen studierichting, zoals hiervoren reeds werd beschreven.

Deze „vaandrigopleidingsperiode” wordt afgesloten met de bevordering tot cadet-sergeant titulair, in welke hoedanigheid detachering volgt als instructeur bij de basisopleiding in een depot van het eigen wapen (4 weken).

De cadetten KLu worden terzelfdertijd bij Luchtmahtonderdelen gedetacheerd. Bij goede beoordeling over de detachering volgt bevordering tot cadet-sergeant.

Na de verlofmaand — september — wordt in het 2e studiejaar een 2-weekse gevechtscursus gevolgd bij het KCT, en vervolgens staat de opleiding, voor wat het militaire handwerk betreft, volledig stil: de periode tot eind april is namelijk uitsluitend bestemd voor de hiervoren omschreven wetenschappelijke vorming.

De wapentechnische vorming begint derhalve weer in mei en beslaat dan de volgende drie

Verdere vaktechnische vorming in twee perioden, aan het einde van tweede en derde studiejaar

maanden (mei tot augustus). Aangezien de opleiding tot vaandrig respectievelijk kornet reeds is voltooid, kan deze praktijkopleidingsperiode worden besteed aan een eventuele specialisatie in het eigen wapen. Zoveel mogelijk geschiedt dat aan de K.M.A., waarvoor dan door de betrokken Inspecteurs zonodig instructieteams ter beschikking van de Gouverneur zullen worden gesteld.

In bepaalde gevallen (bv. Bruggenschool, Mij-nenschool, M.U.V.S., R.T.S. en dergelijke) zal het efficiënter zijn de cadetten naar speciale opleidingsinstellingen te detacheren.

Aan het einde van het 3e studiejaar bevindt zich een overeenkomstige 3-maandse praktijkperiode, waarmee de militair-vaktechnische vorming wordt besloten.

Beide 3-maandse periodes worden gevolgd door een *detachering*: aan het einde van het 2e jaar 4 weken als *instructeur* in een wapen-depot bij de *voortgezette opleiding*; aan het einde van het 3e jaar — na bevordering tot *cadet-vaandrig* — 6 weken in een luitenantsfunctie bij een *paraat onderdeel*.

Voor hen die een 5-jarige studie volgen is een laatste *detachering* voorzien van 2 maanden bij de *troep*, aan het einde van het 4e jaar, derhalve na benoeming tot officier.

De KLu-cadetten worden in de overeenkomstige periodes weer bij Luchtmachtonderdelen gedetacheerd met uitzondering van hen, die de 5-jarige technische studie volgen: deze besteden beide 3-maandse periodes aan wetenschappelijke vorming en volgen in het gehele 5e jaar een praktisch-technische opleiding aan de L.E.T.S.

Dat het *ontwikkelen van de lichamelijke ge- oefendheid en het uithoudingsvermogen* door de CvA als vierde doelstelling werd genoemd, impliceert bepaald niet dat daaraan slechts geringe aandacht zou worden besteed. Integendeel, de toewijzing van extra uren in het eerste jaar met als streefdoel elke cadet aan het einde van het

„militaire” jaar het M.L.V.-diploma te doen behalen, bewijst hoezeer LO en Sport naar waarde worden geschat. Naarmate meer zelfwerkzaamheidsuren worden gegeven, vermindert het aantal programma-uren voor LO en Sport (drie uur per week in het 2e jaar, twee in het 3e, geen in het 4e en 5e), omdat in de hogere studie jaren het accent meer móét gaan vallen op vrije (en vrije tijds-) sportbeoefening.

Realisatie

Met ingang van 1 september '60 is de K.M.A. begonnen over te gaan op het nieuwe systeem, dat nu dus wordt toegepast op de jongstejaars cadetten.

In eerste instantie hield dat slechts een wijziging van het praktijkonderwijs in, omdat immers het 1e jaar vrijwel geheel aan de militair-vaktechnische vorming wordt besteed. In tweede instantie moest echter zo snel mogelijk de wetenschappelijke vorming worden voorbereid, aangezien daarvoor in het 1e jaar reeds een 100-urige inleiding diende te worden gegeven.

Om het voorbereiden van de wetenschappelijke vorming zo efficiënt mogelijk te doen verlopen, besloot de CvA het detailleren daarvan op te dragen aan uit specialisten samengestelde werkgroepen, ieder verantwoordelijk voor een eigen ressort.

Deze werkgroepen, 5 in getal, te weten: „*Algemene Vorming*”, „*Algemene Militaire Wetenschappen*”, „*Technische Studierichting*”, „*Sociale en Economische Studierichting en Leiderschap*”, en „*Administratieve en Economische Studierichting*” zijn in de loop van november jl. begonnen met het nader uitwerken van de leerstof, de methodiek, de wijze van kennistoetsing, en de behoefte aan studieboeken enz.

Voor het wetenschappelijke gedeelte, dat in het 1e jaar is geïntegreerd, hebben zij reeds de nodige voorbereidingen voltooid en hun aandacht is nu geconcentreerd op de volgende studie jaren.

Inmiddels worden de eerste 100 uren reeds volgens hun voorstellen gegeven.

Van de 92 cadetten, die dit eerste studiejaar telt, hebben er 27 de 4-jarige, en 11 de 5-jarige technische studie gekozen; 50 volgen de 4-jarige sociale en economische studie en 4 de 5-jarige administratieve en economische studie.

Bij deze relatief kleine aantallen cadetten vormt de accommodatie van de K.M.A. voor wat betreft leslokalen en collegezalen geen acuut probleem. Toch zijn reeds belangrijke voorzieningen getroffen, waardoor bijvoorbeeld het lesgebouw inwendig een grondige metamorfose heeft ondergaan.

Teneinde tijdig gereed te zijn voor de toekomstige situatie, zowel op het gebied van onderwijs- als legeringsfaciliteiten, zijn diverse nieuwbouw-

verbouwings- en uitbreidingsplannen in bewerking, waarover in dit stadium evenwel bezwaarlijk gegevens kunnen worden verstrekt.

Inzake het te bouwen legeringsgebouw voor (4e jaars) cadetten-vaandrig en (5e jaars) officieren-leerlingen van de applicatiecursus kan worden vermeld dat dit „hotel” een capaciteit zal krijgen van 150 bedden (één-persoons zit-studeer-slaapkamers) en dat over de plaats daarvoor reeds overleg wordt gepleegd met de gemeentelijke autoriteiten. Voor andersoortige uitbreidingen is nog ruimte beschikbaar op de terreinen van de K.M.A. aan het Kasteelplein.

Bijzondere aspecten

Zonder daarbij de pretentie van volledigheid te willen hebben, lijkt het gewenst op enkele problemen, die inherent zijn aan de herziening van het onderwijs aan de K.M.A., in het kort de aandacht te vestigen.

1. *Deze herziening mag niet beperkt blijven tot de K.M.A.*

In 1964 zullen de eerste volgens dit nieuwe onderwijssysteem opgeleide jonge officieren de K.M.A. verlaten en gereed zijn hun functie te aanvaarden in de organisatie van land- en luchtmacht. Dat zijn dan zij, die de 4-jarige technische of sociale en economische studie hebben gevolgd en dus, na de propedeuse, zijn gespecialiseerd in hetzij wapen-, verbinding- of voertuigtechniek, hetzij sociologisch-psychologische of economisch-logistieke richting.

Aan de onderscheidene wapens en dienstvakken derhalve de taak, zich daarop tijdig in te stellen opdat van de wetenschappelijke opleiding dezer officieren ten volle kan worden geprofiteerd.

Datzelfde geldt uiteraard, mutatis mutandis, in de daarna volgende jaren voor de 5-jarige studierichtingen evenzeer.

2. *De careerplanning dient te worden voorbereid*

Indien voor deze jonge officieren passende functies zijn gevonden, dient er — althans in de eerste jaren — mee te worden gerekend dat er geen op gelijke wijze geschoolde mentors be-

schikbaar zijn die hun jongere collega's volledig kunnen coachen.

Voorts ligt het voor de hand dat ook de diverse cursussen, die de officier in de loop der jaren behoort te volgen, aan het gewijzigde aanvangsniveau van de betrokkenen zullen moeten worden aangepast.

3. *De behoefte moet worden bepaald*

Momenteel is er — als gevolg van de kleine aantallen cadetten in het eerste jaar — nog geen sprake van een probleem rond de keuze van de studierichting.

Wanneer evenwel, zoals de verwachting is, als gevolg van deze reorganisatie de toeloop van kandidaten een aanzienlijk grotere omvang zal aannemen, rijst de vraag in welke aantallen de cadetten tot de studierichtingen van hun keuze of tot de specialisatie daarin, kunnen worden toegelaten teneinde te voorkomen dat in een bepaalde categorie een te groot aanbod wordt gevormd voor een te gering aantal functies.

Conclusie

De officieren, die tot dusverre aan de K.M.A. werden opgeleid, waren van veelal uitstekende kwaliteit. Daarover bestaat geen enkele twijfel.

De eisen die uit de moderne ontwikkeling van wetenschap en techniek voortvloeien brengen de noodzaak mee die kwaliteit onverminderd te handhaven, ook in de toekomst. Stilstand betekent achteruitgang en daarmee is de noodzaak voor de huidige onderwijsherziening vastgesteld.

De hoogwaardige jongeren, waaraan de krijgsmacht zo zeer behoefte heeft, zullen nu kunnen worden aangetrokken, nu dit nieuwe bestel hen enerzijds een gedegen voorbereiding biedt voor een loopbaan in het officierscorps van land- of luchtmacht, anderzijds volledig recht doet wederaren aan hun geschiktheid voor een universitaire studie.

De militaire Alma Mater heeft zich andermaal onderworpen aan een verjongingskuur waarvan ongetwijfeld een gunstige invloed op het peil van de opleidingen mag worden verwacht. Het kan niet anders of het Nederlandse officierscorps, en daarmee de gehele krijgsmacht, zal daarvan de vruchten plukken.

BETALING ABONNEMENT 2e KWARTAAL 1961

Tot 7 april a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 2e kwartaal 1961 à f 4,50 te voldoen per postwissel of door storting/overschrijving op postrekening Nr 4 47 15 ten name van Moormans Periodieke Pers N.V. met vermelding: „abonnement De Militaire Spectator, 2e kwartaal 1961”.

Wie na 7 april gireert is f 0,40 incassokosten verschuldigd, daar dan de kwitanties in omloop zijn.

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
ZWARTEWEG 1, DEN HAAG

462 Pontonnierbataljon - nieuwe legerkorpseenheid

Wat deed het, wat doet het?

door J. M. F. LUB, *Majoor der Genie, S-3 van 462 Pontbat*

„Het legerkorps zal bovendien worden versterkt met het reeds genoemde parate pontonnierbataljon”

De aanhaling uit de verklarende tekst, behorende bij de Rijksbegroting, door velen misschien gelezen, door anderen wellicht over het hoofd gezien, is een gereede aanleiding eens iets meer te vertellen over dit bataljon.

Het bataljon is gelegd in de Pontonnierskazerne in Keizersveer, gemeente Raamsdonksveer, een plaats die momenteel met openbare middelen van vervoer nogal moeilijk is te bereiken, hetgeen echter in de toekomst aanmerkelijk zal verbeteren, wanneer de verkeersbrug bij Gorinchem wordt geopend, waardoor een betere verbinding met het noorden en oosten van het land zal zijn gewaarborgd.

De kazerne is gelegen aan de Bergsche Maas, zodat de pontonnier, die in eerste instantie op en aan het water thuis hoort, zijn voornaamste oefenterrein, het water, bij de hand heeft. Dit te stellen: „de pontonnier die op en aan het water thuis hoort” vereist voor de outsider enige toelichting. Vandaar dat het dienstig is enkele grepen uit de historie van de pontonniers te doen, zonder een volledig historisch overzicht te geven.

In 1812 slaan Nederlandse Pontonniers, tot de borst toe in het ijskoude water staande, 2 bruggen over de Berezina onder commando van de kapitein Benthien, de man die wordt beschouwd als de oprichter van het korps pontonniers.

1 januari 1822 wordt aangehouden als oprichtingsdatum van het korps.

In 1874 werd de varende pontontrein ingevoerd.

De mobilisatie van 1939-1940 bracht de pontonniers „te velde” met 5 pontonafdelingen (gemotoriseerd), de varende pontontrein, 6 schipbrugafdelingen en de veerdienst met zwaar materieel voor veren over Nieuwe Merwede en Hollands Diep.

De pontonniers hebben verschillende garnizoenen gehad, die uiteraard alle aan het water liggen, te weten: Zutphen, Antwerpen en Dordrecht.

Recente ervaringen, waarbij de pontonniers hun waarde op het water hebben bewezen, zijn de watersnood van 1953 en 1959 (naast die van 1916 en 1923) en het hulpverlening bij de evacuatie van de Biesbosch, waarover later meer. Verder moge

het voorbereiden van drijvende bruggen voor oorlogstijd worden genoemd.

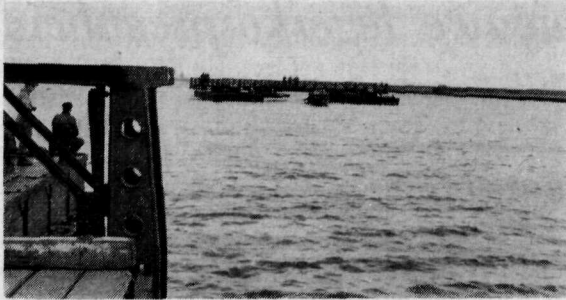
Het werken op en aan het water met sterke stromingen, tijverschillen, scheepvaart, met kalm of ruw weer, vergt opleiding en vakkennis, die de man moeten worden bijgebracht, voor zover hij deze niet van huis uit heeft meegekregen. De gevaren van werken boven water zijn niet denkbeeldig; nonchalance bij het werk en verwaarlozen van de veiligheidsmaatregelen kunnen tot dodelijke ongelukken leiden. Vandaar dat de pontonnier zijn werkterrein moet leren kennen want, helaas, niet iedere pontonnier is schipper. Maar dit zou ook niet reëel zijn, want tot nu toe is uitsluitend gesproken over een zuivere pontonnier-taak.

Het huidige legerbestel kent echter de pontonniers als bataljon, een organisatie dus, met alle functionarissen, die bij andere (genie-)bataljons ook voorkomen, zodat inderdaad ook andere vaklieden nodig zijn. De encadrering geschiedt met officieren en onderofficieren uit het wapen der Genie, waarbij uiteraard wordt getracht, voor wat betreft de oudere onderofficieren te putten uit degenen met pontonnierervaring, en wat betreft officieren en jonge onderofficieren uit mensen met hart voor het vak.

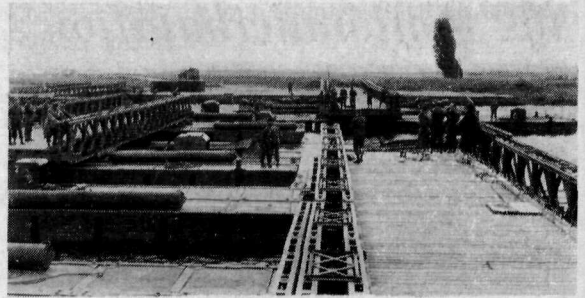
Het enige parate pontonnierbataljon, het 462e, mag zich gelukkig prijzen een rasechte pontonnier als commandant te hebben, die is voortgekomen uit het korps Pontonniers en Torpedisten, en via de Vaartuigendienst (voorheen Genie) in zijn huidige functie is terechtgekomen. In hem heeft het bataljon een voorbeeld van het devies van de pontonniers: „Pontonniers doen onvoorwaardelijk hun plicht”, hetgeen moge blijken uit de onderscheiding, die hem in de afgelopen oorlog is ten deel gevallen (ridder M.W.O.).

Het moet voor een ieder, beroeps zowel als dienstplichtig, een eer zijn om bij dit bataljon te dienen, een bataljon dat voortspuit uit een korps met een roemrijke traditie.

Teneinde maatschappelijke gevoelens aan te

Het verslepen van een brugvak

Inwaren van een brugvak

kweken, is bij het bataljon een erefonds ingesteld. Uit dit fonds worden onder meer blindegeleidehonden aangeschaft. St. Nicolaas-spielgoedacties voor weeshuizen bekostigd, een invalidewagentje voor een verlamd meisje gekocht, en dergelijke zaken. De pontonnier is hiervoor gevoelig en geeft zich hieraan met enthousiasme.

De taken

Weer referende aan de verklarende tekst van de Rijksbegroting; men kan concluderen dat het pontonnierbataljon vóór de overgang naar 1 LK reeds paraat was. Inderdaad was dit het geval, zij het dat het bataljon toen behoorde tot de parate onderdelen uit de Nationale Sector. Uit deze indeling vloeiden ook de taken voort. Bij de overgang naar 1 LK vielen sommige taken weg, er kwamen andere bij en hier en daar moest het accent van de opleiding enigzins worden verlegd. Vergelijkenderwijs zal worden getracht hierop een nadere toelichting te geven.

Het pontonnierbataljon is gespecialiseerd op bailey, het is tevens het enige onderdeel, dat vertrouwd is met het bouwen van bailey op NL pontons (Naval Lightened Pontoon).

De NL pontons zijn afkomstig van de havens aan de invasiekust van Normandië en doen, in bepaalde combinaties gekoppeld, dienst als drijvende ondersteuning voor bruggen over brede rivieren. Het tot vlotten koppelen van deze kubussen dient op een scheepshelling te geschieden. Vandaar dat het bataljon over 12 vlotten van verschillende samenstelling beschikt, die continu in het water liggen, waarop baileymaterieel, benodigd voor het bouwen van brugvakken, aanwezig is. Het is de zwaarste brugslag die wij kennen, buiten het eventueel bouwen van schipbruggen met behulp van binnenvaartschepen.

Het werken met en op deze vlotten, alsmede het verslepen en verankeren hiervan, eist grote vaardigheid van kader zowel als manschappen.

Voor het eigenlijke scheepvaartgedeelte beschikt het bataljon over een vaartuigengroep met 6 bruggenbouwbotten onder een SM-schipper.

Als commandoboot is als kl. IV materieel een zg. Schottel (patrouilleboot) ter beschikking van het bataljon, die tevens bij de nader te omschrijven Biesboschtaak een belangrijke functie vervult. Als moederschip, wachtschip, legeringsruimte en bureauruimte staat, eveneens kl. IV, een zg. Kempenaar (een klein Rijnschip) ter beschikking. Voor het vervoer van hulpmaterieel, draden (= kabels), of om als hulpponton te gebruiken, is een dekschuit aanwezig.

De vaartuigengroep maakt weer deel uit van het ondersteuningspeloton, waarin ook een mechanische uitrustingsgroep is opgenomen. Juist voor zware brugslag is de MU-groep uitgerust met drie 20-tons kranen en twee 10-tons kranen; tevens zijn hierbij een D7, een D4 en een compressor ingedeeld.

Daar zware brugslag en zware veren bouwen en bedienen hoofdtaken zijn van pontonnierbataljons, en het 462e Pontonnierbataljon het enige moederonderdeel is van de mobilisabele pontonnierbataljons, is het zonder meer duidelijk, dat de opleiding in deze materie onveranderd is gebleven.

Zoals reeds vermeld is bailey één van de specialiteiten van het bataljon. Dit betekent, dat ook de zogenoemde droge bailey dient te worden beoefend, hetgeen geschiedt op het oefenterrein „De Punt”, een terrein gelegen tussen de Bergsche Maas en het Oude Maasje. De verbinding met de vaste wal wordt onderhouden met een „Siebelferry”.

Het varend en drijvend materieel is verankerd in het Oude Maasje, een doodlopende arm van de Bergsche Maas. Hier ligt ook een aantal tankvlotten van NL materieel en enkele Harbour Masters (scheeps motoren, gemonteerd op NL pontons), die ter bewaking, bekanking en onderhoud aan het bataljon zijn overgedragen. Dit is een extraatje, dat buiten het toch reeds omvangrijke onderhoud van drijvend en varend materieel en het oefenmaterieel op „De Punt”, een verzwarende taak betekent. Als variatie op het mineurslied: „Bokkepoot en teerpot zijn ons niet onbekend”.

Daar het pontonnierbataljon dus de naam

heeft, en deze ook tracht hoog te houden, bailey-specialisten te zijn, zowel te water als te land, is het niet verwonderlijk dat, wanneer de burgermaatschappij een beroep doet op het leger, 462 Pontonnierbataljon wordt ingeschakeld als er sprake is van bailey brugslag van enige importantie.

Het is hier dan ook de plaats om even te releveren, zonder volledig te zijn, wat er door het 462e pontbat (vroeger 112 Pontbat) werd verricht

Brug te Well in samenwerking met Engelse Genie; Haringvliet-brug ten behoeve van Delta-werken; bruggen te Den Oever en Kornwerderzand aan de Afsluitdijk; brug te Laag Keppel ter vervanging van een brug op instorten; jaarlijks de Vierdaagse-brug te Cuyk (traditie van de Pontonniers); bruggen ten behoeve van de Ilsy; brug ten behoeve van Floriade en nog vele andere werkzaamheden, zoals vervoer van veevoer in de droge zomer van 1959.

Dit was ten tijde van de indeling bij de Nationale Sector, en vindt voortgang nu het bataljon is ingedeeld bij 1 LK, daar het enige onderdeel, dat voor grote brugslag op korte termijn kan worden ingezet, 462 Pontbat is.

Vóór de overgang naar 1 LK behoorden het, onder bepaalde omstandigheden, verslepen van schepen, het tot zinken brengen van schepen, het versperren van binnenhavens en het werken met „limpet mines” (onder water aangebrachte kleefmijnen) tot de taken van 462 Pontbat. Deze taken zijn nu vervallen. Mede hierdoor is de duikergroep, die in de organisatie van een pontonnierbataljon voorkomt, aan 462 Pontonnierbataljon onttrokken, en onder bevel gesteld van Commandant Vaar- en Duikerschool van de Genieschool.

De opleiding van duikers voor de mobilisabele

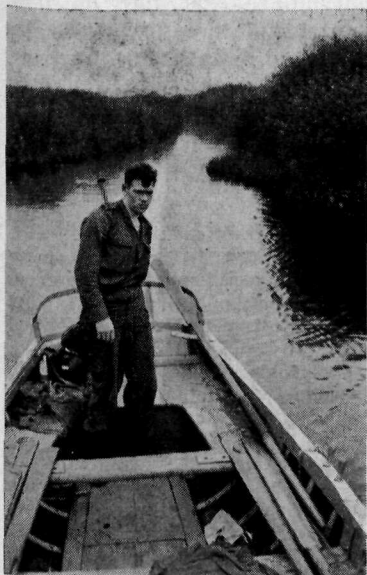
Nachtwerk (Floriade-brug)

pontonnierbataljons, die voorheen ook bij 462 Pontbat geschiedde, is hiermee overgeheveld naar de Vaar- en Duikerschool. Dit betekent dat ook de OUS van het parate pontonnierbataljon gewijzigd dient te worden. Dezerzijds heerst de mening, dat de duikergroep in Legerkorpsverband zijn waarde zou hebben kunnen bewijzen, doch de lezer gelieve hierin alleen een persoonlijke mening te zien. Met het verdwijnen van de duikergroep verdween ook Rijksvaarttuig 28 (afgekort RV 28) dat als duikerschip werd gebruikt en hiervoor ook noodzakelijk was. Dit schip kon echter ook worden gebruikt als sleepboot om brugslagmaterieel over water te vervoeren. Tegenwoordig dient hiervoor dan ook de steun te worden ingeroepen van de Vaartuigendienst.

Naast baileybrugslag werd en wordt aandacht besteed aan het bouwen van aanvalsbruggen M4 en KL 60, waartoe de pontonniercieën een opleiding van 5 weken per jaar aan de Bruggenschool van het Depot Genietroepen volgen. Hierin is geen verandering gekomen, de opleiding is goed en voldoet.

Een bijzondere taak, opgedragen door NTB en gehandhaafd bij de overgang naar 1 LK, voortvloeiende uit de geschiktheid hiervoor en de de lokatie van het onderdeel, is de reeds meer genoemde hulp van de bewoners van de Biesbosch bij stormvloed. Deze hulp moet worden verleend in de periode 15 oktober tot 15 april, en impliceert, dat in deze periode geen grote oefeningen ver buiten de standplaats kunnen worden gehouden.

Wanneer er overstromingsgevaar ontstaat, in het algemeen bij n.w.-storm, dient 462 Pontbat op een bepaald telegram van Rijkswaterstaat uit te rukken en in opdracht van de burgemeesters van de betrokken gemeenten de bewoners van het zuidelijk gedeelte van de Biesbosch te evacueren. Hiervoor staan 18 vletten met 25 buitenboordmotoren ter beschikking, aangevuld met

Vlet in de Biesbosch

enkele moederschepen, die door de Vaar- en Duikerschool ter beschikking worden gesteld, de stalen bruggenbouwscholen en 2 schottel patrouilleboten.

Normaal is de Biesbosch een lieflijk stukje natuur en in de zomer een geliefd recreatieoord. Wanneer echter het water wordt opgezweept, alle herkenningspunten ontbreken en er verraderlijke stromingen zijn, is het een gevaarlijk terrein en dan is het varen met vletten, een bezigheid die durf en ervaring vereist.

Buiten het kennismaken met het water door middel van roeien, anker werpen, kennis van tijstromen, varen met buitenboordmotor en opleiding hierin, wat voor iedere pontonnier uit de pontonnierpelotons moet worden vereist, dienen ook oefeningen te worden gehouden in het leren kennen van de Biesbosch en de taak, die een ieder bij een eventueel Biesbosch alarm heeft.

De operatie als zodanig is vastgelegd in een operatiebevel.

Op het gebied van bivakkeren en verplaatsingen is er wel iets veranderd. Geschiedde het bivakkeren voorheen in oorden of aan boord van logieschepen en de verplaatsingen veelal over water, thans wordt meer aandacht besteed aan het colonnerijden en het betrekken van bivaks in het terrein. Ook dit impliceert weer een wijziging van de OUS.

Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het vervoer van de bruggenbouwboden, daar het bataljon te allen tijde al zijn taken moet kunnen vervullen, en dus ook, zoals de naam reeds zegt, moet kunnen optreden als pontonniers.

In verband met de oorlogstaak wordt thans ook meer het accent gelegd op de individuele militaire vorming van de man. Dit wil niet zeggen, dat hieraan in het verleden geen aandacht werd be-

steed, want ook toen trad het bataljon als militaire eenheid naar buiten op en gaf hiervan onder andere blijk door het deelnemen aan parades, exercitiewedstrijden, afzetting van de route bij Prinjesdag e.d. Wellicht wordt thans iets meer aandacht besteed aan onderwerpen als vernielingen en mijnen en valstrikken, doch dat ligt voor de hand. Vernielingen voor derden werden in het verleden meermalen uitgevoerd.

De omschakeling op Amerikaanse wapens brengt mee, dat de schietopleiding extra aandacht nodig heeft.

Het bataljon beschikt over een watervoorzorgingsgroep, waarvan de taak, het inrichten van maximaal drie waterpunten, geen wijziging heeft ondergaan.

De diensten groepen zijn als voor ieder ander (Genie)bataljon en hebben ten aanzien van hun taak geen wijziging ondergaan.

Voor wegonderhoud zijn buiten de reeds genoemde dozers van het ondersteuningspeloton de pontcieën uitgerust met een dozer D7.

In verband met de oorlogstaak zou het aanbeveling verdienen het ondersteuningspeloton uit te breiden met twee graders.

Concluderend mag worden gezegd dat na de overgang van 462 Pontbat van nationale sector naar legerkorpsector:

- a. de pontonniertaak geen wijziging heeft ondergaan;
- b. de legerkorpstaak in oorlogstijd een meer op die taak gerichte opleiding vereist;
- c. de opleiding voor specifieke NTB oorlogstaken is vervallen;
- d. de duikergroep aan het bataljon is onttrokken;
- e. de Biesboschtaak ongewijzigd is;
- f. de OUS van het pontonnierbataljon dient te worden aangepast.

Nieuwe uitgave

LEIDERS EN MISLEIDERS, door Veldmaarschalk Montgomery, 243 blz. Uitg.: H. J. W. Becht, Amsterdam, 1960. Prijs: f 12,50.

In zijn voor onze begrippen vaak nogal simpele stijl gaat Veldmaarschalk Montgomery hier in op een onderwerp, dat vooral de laatste tijd in het brandpunt van de militaire belangstelling staat. Hij geeft zijn persoonlijke visie op „leiderschap” en na dit begrip binnen militair milieu te hebben behandeld, waarbij hij enkele Britten als voorbeeld aanhaalt, bespreekt hij een aantal leidende wereldfiguren op ander gebied.

Onzes inziens beziet hij de gehele materie wel wat „eenzijdig” door een typisch Engelse bril, hetgeen voor een vertaald werk, met de onderhavige bedoeling, zeer

zeker een bezwaar is. Het boek lijkt dan ook meer voor de Brit, dan voor de niet-Engelsman geschreven, tenzij men aanneemt dat niet is onderkend dat bij het bepalen van leiders eigenschappen toch tevens ook de volksmentaliteit een rol van betekenis speelt. Onwillekeurig krijgt men — naarmate lezing vordert — de neiging zich tegen bepaalde voorstellingen te „verzetten”, wat niet de bedoeling van de schrijver zal zijn geweest.

Het boek heeft ons beslist niet de bevrediging geschonken, die wij er — gezien de persoon van de auteur — van hadden verwacht, waarmee wij echter niet willen beweren dat er geen bepaalde lessen uit kunnen worden geput.

v. H.

Diensten en klassen

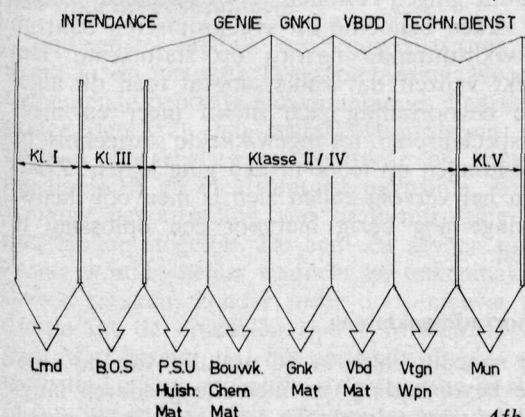
door F. A. L. VOGELPOEL, *Majoor van de Technische Dienst*

Een ingewikkelde structuur!

Voor welk een gigantische taak wordt de commandant van een gevechtseenheid bij de moderne oorlogvoering gesteld! Waar hij zich ook bevindt en bij welke operatie hij ook is betrokken, voortdurend wordt zijn eenheid bedreigd door gevaren van rampzalige aard. Aanvallen met kernwapens, overgebracht door vliegtuigen of raketten voor korte en middelbare afstand, conventionele lucht- en artillerie-bombardementen, doorgestoten gemechaniseerde strijdkrachten, sabotage-acties en commando-raids, landingen van para-troepen, zij kunnen alle zijn deel zijn, ook al bevindt hij zich met zijn eenheid in reserve en vele kilometers achter het front.

Hij zal een scherp tactisch vernuft aan grote zorg voor de hem ten dienste staande middelen moeten paren om deze situaties het hoofd te kunnen bieden en ten bate van zijn gevechtsdoel uit te buiten. Niet alleen de personele, maar ook de materiële middelen, als verlengstuk voor het menselijk vermogen en als steun voor het moreel, worden daarbij van steeds meer belang. Voeding, kleding, mechanische en elektronische uitrusting, bedrijfsstoffen, versterkingsmaterieel en munitie zijn alle nodig om beweeglijkheid en slagvaardigheid op het moderne slagveld te bewaren.

Instandhouding van en voorziening met deze middelen zijn voornamelijk zorgen voor de huidige commandant op ieder niveau van de bevelvoering. In zijn achterban doemt daarbij echter een ingewikkeld patroon op van vijf materieeldiensten en vier bevoorradingsklassen, ieder met eigen procedures. Blijkens afb. 1 resulteert dit patroon, afgezien van details, uiteindelijk in acht soorten van verzorging, waarvan iedere commandant de eigen aard moet kennen.

Afb. 1

Logistieke integratie?

Is het verwonderlijk dat men voortdurend naar vereenvoudiging van deze structuur zoekt? Zowel in literatuur als praktijk komt in één of andere vorm de wens om tot een „logistieke integratie” te komen, telkens weer naar voren. Even verwonderlijk is het voor de niet ingewijde, dat bij de uitvoering daarvan nog zo weinig vorderingen zijn gemaakt. Toch is dit laatste slechts schijnbaar het geval. De grote logistieke problemen zijn eerst in de nieuwste krijgsgeschiedenis ontstaan. De verzorgingsstructuur heeft zich zo snel moeten aanpassen dat zij, vooral in de jaren na de Koreaanse oorlog, tijd nodig heeft gehad om zich te consolideren. Binnen de bestaande structuur werd gestreefd naar verbetering van methoden en procedures. Het project MASS bij het Amerikaanse leger en de weerslag die dat heeft gehad bij ons leger zijn daarvan voorbeelden.

Dat men daarbij voorshands geen tijd vond de structuur zelf te bezien is niet verwonderlijk. Bovendien heeft de logistiek een dienende taak. Daar de opvattingen over nieuwe methoden van krijgsvoering in het atoomtijdperk nog zo weinig zijn geconsolideerd, valt over de wenselijkheid van een nieuwe logistieke structuur nog weinig te zeggen. Wijziging van die structuur kan voorshands slechts zeer geleidelijk geschieden, wil men het goede niet verliezen zonder het betere te bereiken.

Evenwicht tussen tactiek en verzorging

Een eerste noodzaak voor optimale oorlogvoering zal steeds het bereiken van een volledig evenwicht tussen tactiek en verzorging moeten zijn. Enerzijds zal de verzorging, om een gesteld gevechtsdoel te kunnen bereiken, de juiste middelen te juister tijd en plaats moeten voorzien. Anderzijds zal de tactiek — de methode om datzelfde doel te bereiken — zich moeten aanpassen aan de beschikbare middelen. Een dergelijk evenwicht kan beter worden bereikt naarmate de commandant op ieder bevelsniveau logistiek meer autonoom is. Hij is dan beter in staat de middelen bij de tactiek en gedwongen de tactiek bij de middelen aan te passen. In de huidige „koude oorlog” speelt bovendien het economisch evenwicht een grote rol. Men zal, vooral in vreedstijd, de tering naar de nering moeten zetten. Dit kostenbesef wordt eerder bevorderd door autonome dan door centrale voorziening. De voordelen van een

vérstrekkende autonomie zijn bij het creëren van de militaire verzorgingsstructuur dan ook steeds sterk op de voorgrond getreden.

Horizontale autonomie

In de oudere krijgsgeschiedenis waren de gevechtseenheden volledig zelfstandig. Regimenten en soms zelfs compagnieën, voorzagen zichzelf los van andere van personeel, kleding, voeding, wapening en victualiën. Een legeraanvoerder vorderde of huurde verscheidene van dergelijke autonome regimenten en compagnieën. Hij zorgde op zijn beurt voor geld en hulpwapens, die hij eveneens autonoom voorzag. Men zou bij deze zich van bevelsniveau naar bevelsniveau opbouwende logistieke autonomie, kunnen spreken van een „horizontale autonome logistieke conceptie”.

Deze conceptie heeft zeer lang stand gehouden en was in feite dan ook wel de meest ideale die de krijgskunde ooit heeft gekend. De kwartiermeester van de eenheid speelde de centrale rol. Hij kreeg de nodige instructies van zijn commandant en lichtte deze op zijn beurt in over de verzorgingsmogelijkheden. De logistieke autonomie van guerillastrijdkrachten is wellicht één van de oorzaken dat deze zo lang weerstand kunnen bieden tegen een overigens overmachtige vijand, die echter over een meer kwetsbare verzorgingsstructuur beschikt. Heden ten dage zien wij dan ook nog vele overblijfselen van de horizontale autonomie. De korpsadministrateur — de moderne opvolger van de vroegere kwartiermeester — speelt nog steeds een grote rol bij de voedselvoorziening en de zelfstandige aanschaffing van vele middelen, waarvan de centrale voorziening stagneert of niet efficiënt is. Zijn rol is bij het nieuwe materieelvoorschrift nog vergroot. In het Amerikaanse leger is zelfs een systeem van budgetering tot op compagniesniveau ingevoerd, om althans het economisch effect van de horizontale autonomie te herwinnen.

Verticale of wapenautonomie

In de nieuwere krijgsgeschiedenis breidde vooral bij de hulpwapens het materieelassortiment zich steeds verder uit en de constructie van het materieel werd ingewikkelder. Centrale productie in arsenalen en civiele bedrijven met de daarmee verbonden *technische specialisatie* werd noodzakelijk. Eigen voorziening op ieder niveau was al spoedig niet meer mogelijk. Toch wilde men het verband tussen tactiek en logistiek en de voordelen van de autonomie niet graag verliezen. De voorzieningstaak werd dan ook overgenomen door de wapeninspecteurs, die reeds waren belast met het bewaken van de tactische doctrine. Men zou hier kunnen spreken van een „verticale of wapenautonomie”. Bij deze concep-

tie behield de materieelvoorziening een direct verband met de tactiek. De commandanten van de hulpwapens waren tegelijk tactisch en logistiek adviseur en uitvoerder van hun generale bevelhebbers. Ingewikkelde staftechnische verhoudingen konden achterwege blijven.

Deze wapenautonomie bleef in zeer veel gevallen tot in onze dagen gehandhaafd. De wapeninspecteur speelt nog steeds een grote rol bij de personeelsvoorziening en heeft in zijn opleidingen een middel om de nodige specialisten te kweken. De artillerie had in 1940 nog haar eigen productiebedrijven en materieeldienst, de cavalerie haar eigen remonte-depot. Genie, verbindingdienst en geneeskundige dienst zijn nu nog autonome wapens en diensten.

Algemene bevoorrading

De grote problemen van de verzorging kondigden zich aan toen men massale legers over grote afstanden buiten de eigen landsgrenzen ging verplaatsen. Lokale en autonome voorziening bleek daarbij veelal niet wel meer mogelijk te zijn. Organisatie van het transport en de inrichting van een keten van depots, aanvullingsplaatsen en verdeelplaatsen naar het zich steeds verder verwijderende front maakte *bevoorradingsspecialisatie* noodzakelijk. Een afzonderlijke dienst voor „algemene bevoorrading” werd opgericht.

Naast de bevelsketen groeide een afzonderlijke verzorgingsketen. Het werd daardoor moeilijker het beginsel van het tactisch-logistieke evenwicht te handhaven. Kon de generale bevelhebber zowel bij de horizontale als verticale autonomie het bewaren van dit evenwicht grotendeels aan zijn ondercommandanten overlaten, bij de algemene bevoorrading viel deze taak op hemzelf terug. Hij moest als het ware zorgdragen dat de tactische impulsen die hij in de bevelsketen gaf, voortdurend werden gesynchroniseerd met die in de verzorgingsketen. Bovendien bestond daarbij de kans dat deze impulsen, nadat zij eenmaal waren gegeven, later in één van beide ketens een discrepantie gingen vertonen. Voor sommige belangrijke zaken behoefde dit synchroniseren daarom een voortdurende nazorg op stafniveau. Het spreekt vanzelf dat zulks, vooral toen de algemene bevoorrading zich intern meer en meer ging specialiseren, tot ingewikkelde staftechnische verhoudingen op ieder niveau ging leiden. Zoals wij in het vervolg zullen zien is men ook heden ten dage nog bezig hiervoor een oplossing te zoeken.

Bevoorradingsklassen

Al spoedig bleek in de praktijk van de algemene bevoorrading dat niet alle goederen langs dezelfde verzorgingsketen konden worden voor-

zien. Levensmiddelen vereisen door hun bederfelijkheid een snellere doorstroming dan kleding en uitrusting. Bovendien is de mogelijkheid van lokale voorziening bij de eerste groter dan bij de laatste. Bedrijfsstoffen vragen wegens hun brandbaarheid en de latere voorziening langs pijpleidingen een ander verzorgingskanaal dan de beide vorige categorieën. De aanvoer van munitie kon wegens het gevaar van sympathisch detoneren en de noodzaak van ballistische nacontrole niet met die van andere goederen worden gecombineerd. Zo ontstonden vier afzonderlijke bevoorradingsklassen, I (voeding), II (kleding en uitrusting), III (bedrijfsstoffen) en V (munitie), ieder met een eigen verzorgingsketen van basis naar front. Het transport, dat oorspronkelijk een integreerend deel van de algemene bevoorrading uitmaakte, moest zijn diensten tussen deze klassen verdelen en ging steeds meer een eigen leven leiden.

De klasse IV ontstond door incidentele grote behoeften aan permanent verstrekingsmaterieel in die perioden van de krijgsgeschiedenis, waarin de vestingbouw nog een grote rol speelde. Hiervoor is thans geen afzonderlijke verzorgingsketen meer nodig. Hoewel het begrip klasse IV nog voor incidentele behoeften in het algemeen wordt gebruikt, geschiedt de voorziening daarvan thans geheel langs klasse II-kanalen.

Ook bij de autonome wapens gingen bevoorradingsproblemen een steeds grotere rol spelen. Voor de door deze wapens te leveren uitrusting bleken deze problemen overeen te stemmen met die uit de klasse II van de algemene bevoorrading. Uit praktische overwegingen nam men methoden en procedures daarvan over. In sommige gevallen werd zelfs de aanvoer van klasse II-goederen van de verschillende wapens en diensten gecombineerd via algemene of gemengde depots en aanvullingsplaatsen. Veelal echter schreven de eigen tactische problemen van het autonome wapen en de dislokatie van haar eenheden, een ander verloop van de verzorgingsketen voor dan dat van het algemene kanaal.

Het onderhoudsprobleem

Een geheel nieuwe verzorgingsstructuur ontstond in de nieuwste krijgsgeschiedenis door de toenemende behoefte aan onderhoud. Een steeds groter deel van het materieelassortiment ging bestaan uit zeer zware, complexe en kostbare mechanische en elektronische uitrusting. Enkelvoudige bevoorrading van deze uitrusting was niet langer mogelijk. De aan- en afvoer zou te zwaar worden belast wanneer zij telkenmale bij defect geraken, zonder meer door nieuwe productie uit de arsenalen moest worden vervangen. Men beseftte, dat het noodzakelijk was deze uitrusting zolang mogelijk in de frontlijn in stand te houden en bij defect geraken zo veel mogelijk

en zo dicht mogelijk bij de frontlijn te herstellen.

Om aan deze eis te kunnen voldoen werden de onderhoudsmogelijkheden in vijf echelons verdeeld. Ieder echelon is daarbij als het ware een zeef om kleinere defecten zoveel mogelijk naar voren te herstellen. Terwille van het tactisch-logistiek evenwicht binnen de verschillende bevelsniveaus werden deze echelons ondergebracht in drie categorieën. Het eerste en tweede echelon behoort als „onderdeelonderhoud” tot de verantwoordelijkheid van de gevechtseenheden zelf. Het derde en vierde echelon wordt als „veldonderhoud” verricht binnen ieder tactisch commando te velde. Het vijfde echelon hoort als „basisonderhoud” in het étappegebied en het achterland thuis.

De bevoorrading van het zware materieel paste zich aan bij deze geëchelonneerde onderhoudstructuur. Dit was ook onvermijdelijk. De primaire aanvoer van deze kostbare uitrusting was immers geheel afhankelijk van de onderhoudsmogelijkheden. Bij goed onderhoud was weinig aanvoer nodig. Bij vaak onvermijdelijke stagnaties in het onderhoud, was extra aanvoer noodzakelijk. Om deze laatste extra belasting zoveel mogelijk te nivelleren werd een systeem van wisselvoorraden aan het onderhoud gekoppeld. Daarnaast was voor het onderhoud een secundaire bevoorrading van een enorm assortiment aan reservedelen, gereedschappen en onderhoudsmiddelen nodig. De verzorgingsketen, die aldus ontstond, week geheel van de conventionele af. De moeilijkheden bij terugvoer van zwaar defect materieel en de beperkte mogelijkheden tot meevoeren van een groot assortiment reservedelen in voorste lijn, maakten het noodzakelijk, dat de verzorgingsinstallaties dichter bij hun klanten werden gelokerd, dan bij normale algemene bevoorrading nodig is. Om de gevechtseenheden steeds op korte afstand te kunnen volgen moesten deze installaties mobiel of semi-mobiel zijn. De geëchelonneerde structuur maakte meer schakels in de verzorgingsketen nodig dan bij conventionele bevoorrading. Naast de verzorgingsketens, die in de klasse II reeds bestonden, vormden zich nieuwe kanalen voor het zware materieel.

Continentele en maritieme organisatie

Tegen de achtergrond van de in het vorenstaande schematisch geschetste ontwikkeling, ontstonden bij de verschillende legers twee in wezen te onderscheiden verzorgingsorganisaties. Bij een leger met een zuiver territoriale taak, zoals het onze die tot en met de tweede wereldoorlog vervulde, bleef de rol van de algemene bevoorrading klein. Tot die tijd bleef de militaire administratie bij de regimenten en de verticale autonomie bij de hulpwapens de hoofdrol spelen. Wel groeide de artillerie langzamerhand uit tot

wapen- en munitieverancier van het gehele leger, doch zij bleef daarbij vrijwel autonoom. De Intendance trad in hoofdzaak op als beheerder van de centrale depots en als organisator van het transport.

De organisatie van de overige continentale legers, dat van de Verenigde Staten inbegrepen, bleef eveneens voornamelijk tot de horizontale en verticale conceptie beperkt. De algemene bevoorraders — hier, naar traditie van de vroegere kwartiermeesters. Quartermaster Service genoemd — hield zich bezig met transport en met de bevoorrading van kleding en bedrijfsstoffen. De huidige territoriale organisatie op het Amerikaanse continent berust nog steeds op deze conceptie. Bij de rode legers vinden wij haar ook thans nog in vrijwel ongewijzigde vorm terug. Bij de zogenaamde „Spanish war” werden de V.S. voor het eerst in een strijd overzee betrokken. De aanvoer overzee en de voorziening in een overzees gebied, maakte de behoefte aan bevoorradingspecialisatie plotseling veel groter. Van de Quartermaster Service scheidde zich, althans gedeeltelijk, een afzonderlijke transportdienst af. Uit de Ordnance-arsenalen van de artillerie ontstond een afzonderlijke dienst voor de algemene bevoorrading en het onderhoud overzee van geschut, draagbare wapenen en munitie. Deze Ordnance Service bleef zich overigens traditie-getrouw vooral op de artillerie richten en zij nam dan ook later de zorg voor tanks (oorspronkelijk rijdende artillerie en voertuigen (tractie) op zich. In 1950 namen de meeste legers van de NAVO, waaronder ook het onze, deze in wezen continentaal gebleven en dus *verticale organisatie* over.

Een maritieme mogendheid als het Verenigd Koninkrijk kwam tot een veel uitgebreidere algemene bevoorrading. De betrokken dienst van de Kwartiermeester-Generaal nam de volledige zorg voor alle algemeen gebruikelijke logistieke middelen op zich. De wapens, met uitzondering van Genie en Geneeskundige dienst, verloren hun autonomie reeds in een vroeg stadium. De enorme taak die de KMG langzamerhand op zijn schouders kreeg, dwong deze dienst tot interne splitsing van taken. Een *functionele organisatie* werd gekozen. Het Royal Army Service Corps behield de oude taak van transport en de bevoorrading van voeding en bedrijfsstoffen. Het Royal Army Ordnance Corps verzorgde de bevoorrading van alle overige goederen. Toen het onderhoudsprobleem zich aankondigde werd hiervoor een afzonderlijk corps, de Royal Electrical and Mechanical Engineers opgericht. De ontwikkeling van materieel kwam zelfs boven KMG-niveau in de handen van een afzonderlijk Ministry of Supply, later opgegaan in een afdeling van het Ministry of War.

Ons leger heeft deze maritieme en functionele

organisatie gekend in de Indië-tijd tussen 1945 en 1950. Zij heeft ongetwijfeld het voordeel van een krachtige centrale leiding bij het logistiek gebeuren op ieder niveau. Een voordeel dat vooral bij trans-oceanische verzorging, waar vaak de aanvoerproblemen een wel haast even grote rol spelen als de eigenlijke krijgsverrichtingen in het operatie-gebied zelf, zeer sterk spreekt. Een nadeel is het loslaten van de autonomie en het gevaar, dat tactiek en logistiek ieder een eigen leven gaan leiden. De functionele organisatie, die, zoals wij nog nader zullen zien, deze verwijdering bevordert, is een bewijs voor dit gevaar.

De topstructuur van de verzorging bij onze Koninklijke Landmacht, zoals wij die tot voor kort kenden, was een overblijfsel van de maritieme organisatie. Hoewel in 1950 in principe de continentale en verticale organisatie weer werd ingevoerd, bleef aan de top een functionele scheiding tussen het Directoraat Materieel Landmacht als verwerper, het Basiscommando als verzorger en de Materieelinspecties als bewakers van de doctrine en de binding met de tactiek, bestaan. Eerst bij de thans aan de gang zijnde reorganisatie van de topstructuur wordt de verticale organisatie van de materieeldiensten volledig doorgevoerd. Het ligt klaarblijkelijk niet in de bedoeling, de KMG, die bij deze reorganisatie weer zijn intrede deed, een eigen dienst te laten vormen. Wel zal deze autoriteit, naar het zich laat aanzien, met de coördinatie van de materieeldiensten worden belast en wellicht zelfs de algemene leiding bij het verzorgingsgebeuren op zich nemen, zonder daarbij echter de verticale structuur in wezen aan te tasten. Evenals zulks bij het voormalige Basiscommando en bij de voormalige Logistieke Brigade het geval was, tracht men door deze conceptie het voordeel van de centrale logistieke leiding te behouden.

Splitsing aan de top

Door het voorgaande werd verklaard welke oorzaken en redenen hebben geleid tot onze huidige verzorgingsstructuur. Recapitulerend en met terugblik naar afb. 1, zien wij zekere essentiële en noodzakelijke verschillen tussen de acht daar geschetste verzorgingskanalen. De redenen die indertijd hebben geleid tot het ontstaan van de vier bevoorradingsklassen gelden ook thans nog onverkort. Het belang van de autonome verzorging voor de verrichtingen van de Genie, Verbindingsdienst en Geneeskundige dienst is uiteengezet. Het verschil tussen de op massa-bevoorrading gerichte verzorging door de Intendance en de uit onderhoudsnoodzaak voortgekomen kanalen van de Technische dienst is verklaard. Tenslotte moge duidelijk zijn geworden, dat deze structuur alleen nodig is bij de uitvoering van gevechtsoopdrachten op lange afstand. De territoriale verzorgingsorganisatie kan een-

voudiger blijven en meer worden gericht op de oorspronkelijke horizontale autonomie.

Ook nu is de ontwikkeling nog aan de gang. Men zou haar wellicht kort het best kunnen omschrijven met een voortschrijdende „splitsing aan de top” en „integratie aan de voet” van de logistieke organisatie.

Het eerste verschijnsel is in wezen de consequente voortzetting van datgene wat reeds bij het ontstaan van de verticale autonomie is beschreven, doch dan in een meer gevarieerde en subtielere vorm. Door de sterke uitbreiding van het technisch assortiment ten behoeve van de oorlogvoering in de laatste decennia is het zelfs binnen de diensten niet meer mogelijk het geheel te overzien. De techniek splitst zich in steeds meer faculteiten.

Daarnaast doet de voortschrijdende techniek het materieel spoedig verouderen. Dit verschijnsel, de voortdurende koude oorlog en de kans op een strategische overval, vragen in iedere fase om een snelle productie in massa van nieuw materieel. De moderne methoden van massaproductie met de vele toeleveringsbedrijven doen in eindproducten dezelfde artikelen uit verschillende technische faculteiten samenkomen. Deze eindproducten bevatten, behalve daarvoor speciaal geproduceerde elementen (peculiar parts) uit de eigen faculteit, een groot aantal algemene onderdelen (common parts) uit verschillende andere faculteiten.

Alleen het eindproduct is van belang voor de tactiek. Ook nu nog speelt het tactisch-logistiek evenwicht de centrale rol, wellicht zelfs meer dan ooit. Tactische eisen bepalen enerzijds de constructie van het materieel en anderzijds de verzorgingsstructuur. De materieelconstructie heeft op haar beurt grote invloed op de verzorgingsmogelijkheden. Vooral standaardisatie (meer eenheid van constructie en meer common parts) vereenvoudigt het onderhoud en beperkt het assortiment van de secundaire bevoorrading. De verzorgingsmogelijkheden tenslotte bepalen op hun beurt die van de tactiek.

Uit het voorgaande blijkt een zekere strijdigheid tussen de behoefte aan technische specialisatie, de massa-productie en de binding van het eindproduct aan de tactiek. In de praktijk groeit thans een op het (tactisch) gebruik gebaseerde splitsing van het materieel in naar technische faculteiten gerichte groepen. In de V.S. spreekt men van „commodity groups”; bij ons van „materieelzuilen”. In zo'n zuil ontrolt zich het gehele verzorgingsgebeuren van de „wiege tot het graf”. Ontwikkeling van het eindproduct (volgens tactische eisen), indoctrinatie van de verzorging (opstellen van onderhoudsschema, detaillijsten en onderhoudsvoorschriften), voorziening van peculiar parts en de afvoer van verouderd materieel. De voorziening van common parts is onderge-

bracht in nevenzuilen, waarin het gebeuren uit de hoofdzuilen wordt gevolgd.

Bij de thans aan de gang zijnde reorganisatie van de topstructuur van de Koninklijke Landmacht wordt de zuilenstructuur bij de materieel-diensten ingevoerd. Dit werd mogelijk door het verlaten van de functionele organisatie. De autonome diensten hebben daarbij het voordeel dat de binding aan de tactiek in de zuilen zelf kan geschieden. Bij de diensten voor algemene bevoorrading dienen hiertoe de zuilen uiteraard door een centraal orgaan te worden gecoördineerd. Rationele doorvoering van de zuilenstructuur is overigens thans nog niet goed mogelijk, omdat het huidige codificatiestelsel geen technisch overzicht van het materieelassortiment biedt. De aanstaande conversie naar het meer technisch gerichte NAVO-codificatiestelsel zal hier uitkomst bieden. Dat deze mede van belang is voor de verdere rationalisatie van de verzorgingsstructuur als geheel, zal nog nader blijken.

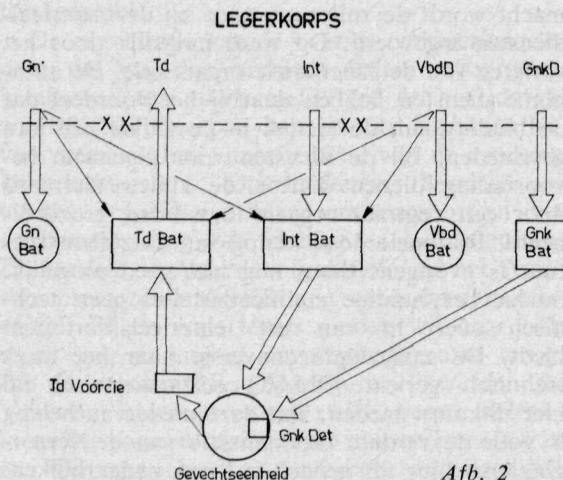
Integratie aan de voet

Zoals bij de aanvang van dit artikel werd gesteld, maakt de moderne oorlogvoering het terugvallen op acht verschillende verzorgingskanalen steeds moeilijker. Het tactisch kernwapen vooral, heeft de kans op afsnijden van verbindingswegen en op isolering vergroot. Het vrijmaken van één of twee aanvoermogelijkheden door een gemechaniseerde actie of luchtbrug zal onder deze omstandigheden reeds moeilijk genoeg zijn, laat staan dat zulks voor acht kanalen moet geschieden. Bovendien maakt de eis van verhoogde beweeglijkheid het voor klanten en verzorgers steeds bezwaarlijker elkaar op het gevechtsveld terug te vinden. Het is niet rationeel meer, dat een gevechtseenheid haar bevoorradingstransport op vijf verschillende installaties in de klasse II moet richten. Hoewel voor de klassen I, III en V altijd afzonderlijke voorzieningen nodig zullen zijn, zal de aanvoer van goederen uit deze klassen onder noodomstandigheden eveneens geïntegreerd moeten kunnen geschieden.

Dat de noodzaak van gecombineerde verzorgingsacties overigens het sterkst wordt gevoeld bij de voorste eenheden spreekt vanzelf. Evenzo is het duidelijk dat deze noodzaak eerder aanwezig is bij acties van gepantserde en gemechaniseerde, dan bij die van minder beweeglijke eenheden.

Deze overwegingen hebben eind 1959 geleid tot beproevingen met het zg. „composite direct support unit concept” bij de 4e pantserdivisie van het Amerikaanse leger. Een benaming die het best zou kunnen worden vertaald door „geïntegreerde eenheden voor directe steun”. Zonder deze beproeving en de resultaten daarvan op de voet te willen volgen en met toepassing van een

enigszins aan onze omstandigheden aangepaste versie, is deze conceptie in afb. 2 schematisch aangeduid.

Vooropgesteld zij, dat de integratie, althans onder normale omstandigheden, alleen de vijf kanalen van de klasse II betreft. In feite vloeit zij logisch voort uit de ontwikkeling, die in de vorige paragrafen werd beschreven. Dat zij onder bijzondere omstandigheden ook mogelijkheden biedt voor gecombineerde aanvoer van goederen uit de overige klassen zal nog nader blijken.

Bij de beproeving bleek dat de Geneeskundige Dienst nog steeds van „top tot voet” autonoom handelt. Haar materieelassortiment wordt voor 99% uitsluitend gebruikt bij de eigen eenheden. Zij heeft haar detachementen en deskundigen tot binnen de gevechtseenheden. De aanvoer van geneeskundig materieel is gekoppeld aan de operatiën van deze dienst, o.a. de afvoer van gewonden. Men zag dan ook geen voordelen in integratie van het gnkd-kanaal en liet dit verder buiten beschouwing.

Bij Verbindingsdienst en Genie liggen de zaken anders. Deze wapens voeren in hun assortiment behalve artikelen die zij alleen of in hoofdzaak zelf gebruiken, vele goederen die bij alle soorten van eenheden worden gebruikt. Toch zijn ook de operatiën van deze wapens vaak van levensbelang voor de gevechtsvoering als geheel. De voorste eenheden van genie en verbindingsdienst voeren hun acties zelfstandig en soms zelfs vóór de eigenlijke gevechtseenheden, uit. De mogelijkheid tot het vormen van een eigen verzorgingsketen is voor hen welhaast onontbeerlijk. In het schema is deze dan ook behouden. De aanvoer naar de overige gevechtseenheden leidt echter niet meer over het divisie-, genie- en verbindingsbataljon. De stroom van goederen voor algemeen gebruik loopt van de diverse legerkorps-verzorgingskanalen over de TD en de Intendance van de divisie. Het voordeel van de vermindering

van vijf tot drie kanalen in de klasse II springt direct in het oog.

Een nadeel is ook hier weer dat de conversie naar het NAVO-codificatiestelsel nog niet is ingevoerd. Daardoor kan niet zuiver worden vastgesteld welke artikelen uit het assortiment van VbdD en Genie speciaal (peculiar) en welke algemeen (common) zijn. De Amerikanen kennen een dergelijk codificatie-stelsel wel. Voor hen bestond deze moeilijkheid dus niet.

Dat de geïntegreerde bevoorrading toch nog langs twee kanalen loopt en niet langs één, bv. alleen de Intendance, is evident. De noodzaak hiertoe schuilt in het reeds eerder beschreven verschil tussen de verzorgingsketens van TD en Intendance. Zowel de VbdD als de Genie voeren algemene artikelen die al naar gelang hun aard onderhoud behoeven of voor massa-bevoorrading in aanmerking komen.

Directe en indirecte bevoorrading

Tot slot zij nog vermeld dat bij de beproeving van het „composite d.s.u.-concept” het aloude probleem van directe of indirecte bevoorrading een grote rol heeft gespeeld. Dit probleem werd reeds uitgebreid beschreven door Lt.-Kol. J. D. Backer in *De Militaire Spectator* van december 1959. In het kort mag hierover worden gesteld dat bij directe bevoorrading de verzorger goederen bij de klant aflevert en dat bij indirecte bevoorrading de klant ze bij de verzorger afhaalt. Voor het eerste systeem komen in het algemeen artikelen in aanmerking met een vrij regelmatig periodiek verbruik, zodat men van te voren kan uitrekenen wat telkens ongeveer zal moeten worden bezorgd.

Indirecte bevoorrading zal worden toegepast voor artikelen waarvan het verbruik sterk schommelt, waarvan derhalve geen calculatie vooraf kan worden gemaakt en die voor de klant bij voorkomende behoefte toch van urgent belang zijn. Het eerste geldt vooral voor de goederen uit de klasse I en II van de Intendance en in iets mindere mate ook voor die uit de klasse III.

Voor de goederen van de TD geldt het omgekeerde. Het verbruik van munitie op het gevechtveld is zeer onregelmatig en bovendien heeft de munitie-aanvoer, tactisch gesproken, de hoogste prioriteit. Op het verbruik van artikelen uit de secundaire bevoorrading van de TD is nog minder peil te trekken. Bovendien is het assortiment zo uitgebreid dat geen enkele gevechtseenheid dit kan meevoeren. Zij zal dus toch telkens op haar verzorger moeten terugvallen.

Van origine is de Intendance de directe bevoorradere die haar aanvullingsplaatsen op afstand van de gevechtseenheden lokeert en deze laatste door middel van een eigen transportelement bevoorraadt. De Technische Dienst wacht zijn klanten af, maar volgt deze dan ook met zijn

direct steunende eenheden op de voet. Deze laatste hebben, behoudens een zekere bergingscapaciteit, geen eigen transportfaciliteiten. De munitievoorraad van de gevechtseenheden is vrij groot en op afzonderlijke voertuigen geborgen. Wanneer voertuigen leeg zijn vullen zij onmiddellijk aan bij de munitie-aanvullings- of verdeelplaatsen. De voorraad wordt onder normale omstandigheden dus steeds op peil gehouden.

Blijkens het schema van afb. 2 zal het bij isolering van een gevechtseenheid voor de Intendance, eventueel gecombineerd met de Geneeskundige Dienst, mogelijk zijn in één actie alle goederen uit de klassen I, II en III tegelijk bij haar klant te brengen. Omgekeerd zal de TD-verzorger zich vermoedelijk binnen het geïsoleerde gebied bevinden en dus de bevoorrading kunnen volhouden, waarbij de organieke munitievoorraad vrij lang strekt.

Een laatste vraag is nog in hoeverre de geïntegreerde structuur ook bij hogere verzorgende eenheden van legerkorps en étape-gebied zal moeten worden ingevoerd. Dit werd wel aanbevolen bij de Amerikaanse beproevingsresultaten. Uiteindelijk zal deze integratie ergens botsen met de splitsing aan de top. Waar de grens moet lig-

gen zal vermoedelijk op den duur worden uitgemaakt door de diepte van het toekomstige gevechtsgebied en de kansen, die daarbinnen op vijandelijke interceptie bestaan.

Slotbeschouwing

Uit het voorgaande moge worden geconcludeerd dat in de logische opbouw en uitbouw van de verzorgingsstructuur geen stilstand is gekomen en dat allerwegen wordt getracht deze zo goed mogelijk aan nieuwe gevechtssomstandigheden aan te passen. Dat hierbij vele moeilijkheden moeten worden overwonnen en men vaak noodgedwongen slechts aarzeland tot nieuwe concepties overgaat moge evenzeer duidelijk zijn geworden. Pattons G4 schijnt zich tijdens de opmars in Frankrijk te hebben laten ontvallen „Wat is er toch zo moeilijk aan de bevoorrading? Ik heb ze gemeld wat er nog van ons over is! Ze weten wat wij nodig hebben en ze kunnen klaarblijkelijk nog niet uitrekenen wat ze moeten sturen!” Uit de grote prestaties die dit leger desondanks heeft geleverd kan achteraf de lering worden getrokken dat de logistiek zich klaarblijkelijk toch aan moeilijke omstandigheden weet aan te passen.

Enkele denkbeelden over het optreden van de infanterie in de pantserinfanteriebrigade bij de aanval en de tegenaanval onder nucleaire omstandigheden

Naar aanleiding van het artikel „Enkele denkbeelden over het optreden van de infanterie in de pantserinfanteriebrigade...” van Majoor der Infanterie L. Schothorst, meent de redactie nog het volgende te moeten opmerken.

Ook dit artikel valt onder de categorie artikelen, waarvan het niet ondenkbaar is dat zij — bij het voorschans ontbreken van Nederlandse voorschriften dienaangaande — „hoe uiterst nuttig ter algemene ontwikkeling ook, voor de Nederlandse troepenofficier al naar gelang diens persoonlijke waardering en interpretatie, de waarde van „voorschrift” zouden krijgen.”¹

Ten aanzien van de door Majoor L. Schothorst behandelde tactisch/organisatorische materie echter, werd door de Chef van de Generale Staf inmiddels reeds een — afwijkende — beslissing genomen, na daaromtrent het advies te hebben vernomen van de „Werkgroep Mechanisatie en Motorisatie KL.

De subgroep A van deze commissie, speciaal belast met het doen van voorstellen betreffende de tactische doctrine en de globale organisatie van de te mechaniseren en motoriseren eenheden en bestaande uit vertegenwoordigers van onder meer:

- de Chef van de Generale Staf,
- Commandant 1e Legerkorps,
- Inspecteur der Infanterie,
- Inspecteur der Cavalerie,

— Inspecteur der Artillerie,

— Directeur Hogere Krijgsschool,

is tot dat tactisch/organisatorisch advies aan de Chef van de Generale Staf gekomen, na terzake uitvoerig van gedachten te hebben gewisseld en daarbij alle — ook personele, materiële en financiële aspecten te hebben gezien.

Uiteraard ook heeft bij dat advies de omstandigheid zwaar gewogen, dat wij, zeker onder Nederlandse omstandigheden, nog niet kunnen en mogen rekenen met een „atomic plenty” aan wapens en inzetmiddelen met de daaraan wellicht inherente „ondergeschiktheid van de manoeuvre aan het vuur” en de daaruit weer volgende zekere mate van degradatie van de manoeuvre (en van de tactiek!) tot een eenvoudige gevechtsexercitie; deze gevechtsexercitie dan uit te voeren door in beginsel gelijk georganiseerde gevechtsformaties, bestaande uit aan elkaar gelijkwaardige elementen infanterie (een compagnie) en tanks (een eskadron).

Majoor Schothorst is als medelid van vorengenoemde commissie bekend met de intussen gevallen beslissing van de Chef van de Generale Staf, zodat een uitvoerige bespreking van de in deze beslissing vervatte afwijkingen van de door hem uiteengezette denkbeelden dan ook op deze plaats achterwege kan blijven.

Ter bekorting moge hier dan ook worden volstaan met te verwijzen naar de binnenkort te verschijnen organisatietabellen en tactische voorschriften van de Koninklijke Landmacht dan wel tactische aanwijzingen van de Commandant van het 1e Legerkorps.

Red.

¹ Aanhaling uit de De Militaire Spectator 130(1961) (2)43.

Het militaire moreel in onze tijd

door J. M. RONDEN, *Majoor-Vlieger van de Koninklijke Luchtmacht*

„Militair moreel is de graad van gemeenschappelijke gebondenheid aan waarden, die de centrale zin geven aan het militaire bestaan, zich zowel naar buiten als naar binnen manifesterend in de mate van gemeenschappelijke inzet ter bereiking van het doel waaraan de militair zijn bestaan ontleent.”

Gemeenschappelijke gebondenheid aan waarden

Als prof. dr. F. J. J. Buytendijk in zijn artikel „Het ‘moreel’ van de troep”¹ moreel „de graad van de gebondenheid aan een dominerende factor” noemt, dan bedoelt hij uiteraard *hét* moreel, het *éne* moreel, met andere woorden dan is dit per definitie een homogeen moreel. Als echter het huidige aanwezige militair moreel de resultante zou zijn van verschillende soorten van moreel, dan is er geen sprake van een gemeenschappelijke gebondenheid, dan is de militaire gemeenschap, qua moreel, geen enkelvoudige homogene gemeenschap, doch een gecompliceerde structuur van kleinere gemeenschappen, die elk een eigen gemeenschappelijke gebondenheid bezitten.

Dit zou, in politieke termen gesproken, betekenen dat de politicus zou beschikken over een samenvoeging van militaire groepen, die elk voor zich voor andere belangen of waarden bereid zijn op te komen.

Dit zou bij allereerste bezinning nog niet zo nadelig hoeven te zijn, ware het niet dat bepaalde waarden of belangen elkaar niet verdragen. Datgene waarop de ene militair trots is, mag geen aanfluiting zijn voor het zelfrespect van de ander.

Men moet niet vergeten dat een militair beroepshalve een idealist moet zijn, in zoverre dat er van hem niets minder wordt verwacht dan de eventuele inzet van zijn eigen leven ter verdediging van bepaalde belangen. Dit impliceert dat de waardeninzet meteen al een levensinzet is en bijgevolg de totale persoonlijkheid en diens moreel ten eerste raakt. Tot voor kort bestond er wat dit betreft geen probleem, aangezien de waarden, die de vaderlandsliefde deden ontstaan, nog een algemeen en vanzelfsprekend cultureel gegeven waren. Ongeacht welke politieke opvatting men verder aanhing, men was het over genoemde waarden volkomen eens. Elke militair die in dienst trad beschikte reeds over dit moreelsfundament.

Thans zijn er vele mensen die niet meer bereid zijn om voor dezelfde waarden en belangen waarvoor er in vorige oorlogen werd gevochten,

hun leven in te zetten. Het feit dat er juist in onze tijd sprake is van een relativering van vele bestaande morele, politieke en militaire vanzelfsprekendheden en er grote spanningen bestaan tussen de diverse waardeopvattingen, vraagt om een nieuwe stellingname in deze. Vraagt onze tijd om een modern soort huurleger-militair, om een bedrijfstechnisch type, een Europees type of om een ideologisch type militair?

Hoe het zij, hij die te veel uiteenlopende waardebeweringen in de vorm van een te grote verscheidenheid aan persoonlijkheidsstructuren binnen één militaire gemeenschap wenst te verenigen, loopt het gevaar het voor allemaal te verknoeien, want niemand voelt zich immers in een dergelijke gemeenschap volkomen thuis. Ongeacht welke waarden men als de gemeenschappelijk bindende verkiest, het is in het belang van de homogeniteit van het moreel wenselijk, geen twijfel dienaangaande te laten bestaan.

Ook al zijn wij het met prof. Buytendijk eens, dat een goed moreel in vreedstijd de beste garantie biedt voor een goed moreel in oorlogstijd, het aspect dat ons thans bezighoudt spreekt nog veel duidelijker in vredes- dan in oorlogstijd. In oorlogstijd zou men zich nog kunnen voorstellen dat de meest uiteenlopende typen militair elkaar verdragen en de geleiders sluiten; bij de opbouw van een militaire macht in vreedstijd speelt het voorgaande echter een zeer grote rol. Een en ander hangt ten eerste samen met het zelfrespect van de militair, en het respect en de sociale status hem door de burger en buitenwereld verleend.

Zou men zich theoretisch nog kunnen indenken, dat een bepaalde gesloten gemeenschap zich anders dan, en boven de buitenwereld voelt, met andere woorden zich niets van de buitenwereld aantrekt, juist in onze tijd van vervagende grenzen, zou het de klok terugzetten zijn, een eigen volkomen gesloten militaire leefwereld op te bouwen. Als de moderne militair echter eigentijdse waarden verdedigt en zich cultuur-historisch laat bepalen, dan kan men er niet alleen zeker van zijn dat er een groot homogeen militair moreel bestaat, doch tevens dat de verhouding tot burger en volk maximaal gunstig zal zijn en dat de militair in de gehele samenleving volledig

¹ *De Militaire Spectator* 102(1933)(12)713.

de plaats heeft ingenomen, die hem van nature in een bepaald tijd-eigen toekomt. De militair weet dan wat de zin en waarde zijn van zijn bestaan; de burger weet wat hij aan de militair heeft, en de militaire gemeenschap rust, qua moreel, op een aantal eigentijdse militaire vanzelfsprekendheden.

Een macht, in dienst van bepaalde waarden of belangen

De militaire macht is in de loop van de geschiedenis steeds een macht geweest in dienst van bepaalde personen, gemeenschappen of volken. Een macht in dienst van bepaalde belangen of waarden derhalve. De militaire macht is steeds in eerste instantie een politieke macht geweest. Volgens de bekende leer van von Clausewitz kan men een oorlog beschouwen als de voortzetting van de politiek met andere middelen. Het is de taak van de politicus om op de bres te staan voor de nationale belangen. Politiek voeren is de activiteit die, in het ingewikkelde spel der internationale verhoudingen en belangen, het eigen nationaal belang zo maximaal mogelijk tot zijn recht wil laten komen. Als bij een dergelijke vorm van politiek voeren de militaire macht inderdaad mag worden beschouwd als het allerlaatste argument van de politicus, dan is de militaire macht bijgevolg primair een politieke macht. Het is zodoende aan de politicus om, afhankelijk van de wereldpolitieke situatie en de daaruit voortvloeiende politiek, te bepalen over welk type militair, over welke militaire machtsmiddelen, hij in een bepaalde geschiedenisperiode wenst te beschikken.

Het is de politicus, die bepaalt voor welke waarden of belangen hij de militaire macht zal inzetten. De politicus op zijn beurt is de belangenvertegenwoordiger in een bepaalde staatsvorm. Zo zijn er, zowel in het verleden als in het heden, de meest uiteenlopende staatsvormen aan te wijzen. Er zijn vorsten geweest die de militaire macht als een privé-macht beschouwden en er louter privé- of familiebelangen mee dienden. Er zijn veldheren geweest die er privé huurlegers op nahielden. In bepaalde landen wordt de militaire macht in dienst gesteld van kleine groeperingen die de politieke macht in handen hebben. In democratisch geregeerde landen verdedigt de militaire macht de democratisch bepaalde waarden of belangen. Doch ongeacht de staatsvorm, steeds is de militaire macht een verlengstuk van de macht van de regerende politici.

Wat is nu het verschil tussen politie, militairen, rebellen en vrijwilligers?

De *politie* verdedigt de handhaving van de bestaande orde *in het binnenland* zelf. De *militairen* verdedigen de handhaving van de bestaande orde ten opzichte van *het buitenland*. *Rebel-*

len vallen de bestaande orde in het *binnenland* aan en *vrijwilligers* gaan *in het buitenland* helpen om aldaar een bestaande orde te verdedigen of aan te vallen. Zowel de politie als de militaire macht zijn politiek gelegaliseerde machten, zij staan in dienst van de regerende politici; rebellen en buitenlandse vrijwilligers zijn illegale machten die de bestaande staatsvorm willen omverwerpen. In alle tijden zijn er militairen geweest die het niet kon schelen voor welke waarden of belangen zij op zeker moment werden ingezet. Het zijn de militairen van de huurlegers of vreemdelingenlegioenen. Wat zij in militaire dienst zoeken of wat zij in het niet-militaire leven ontvluchten, is moeilijk te generaliseren, doch bij deze mensen spelen karakterologische en ontwikkelingspsychologische achtergronden zeer zeker een grote rol.

Gedurende verscheidene eeuwen zijn er tevens militairen geweest, die zich niet met de politiek *mochten* bemoeien.

Het is het „Befehl ist Befehl”-type, de militair die slechts militaire bevelen heeft te geven en op te volgen. Deze militair kon bijgevolg niet weten voor welke waarden of belangen er werd gevochten. Hij had slechts strijder te zijn, meer niet. De bekende problematiek betreffende het „Befehl ist Befehl” is dan ook in eerste instantie een politiek probleem. De politicus geeft immers de allereerste bevelen. Zo beveelt hij in de eerste plaats dat de militair zich niet met politiek mag bemoeien en dat hij slechts bevelen heeft op te volgen en uit te voeren.

In de tweede plaats is het de politicus die ultimatum stelt, oorlogen verklaart en dan de allereerste marsorder geeft. Van het moment af, waarop men degenen die bevelen mag geven, niet meer voldoende vertrouwt, is het scepticisme ten opzichte van dit militair moreelsprincipe ontstaan. Het is zodoende een uiting van de huidige gezagscrisis. De onmenselijkheden die in bepaalde oorlogen zijn en worden bedreven hebben vooral tot de moderne kritiek op het „bevel is bevel” geleid, doch deze onmenselijkheden vloeien meestal voort uit politiek-ideologische en partij-politieke waarde-opvattingen. Dat er in elke gemeenschap een zekere gezagsverlening en -verhouding moet zijn, dat er een zekere discipline en gehoorzaamheid moet bestaan, valt buiten elke twijfel en dit geldt in de allereerste plaats voor een strijdmacht, die snel moet kunnen optreden en in massale coördinatie haar activiteit moet kunnen ontplooiën. De kritiek op het „bevel is bevel”-principe is dan ook een gevolg van uitwassen en wij vragen ons af of deze uitwassen niet een gevolg zijn van de mentaliteit waarmee dit principe wordt toegepast en misbruik ervan wordt gemaakt. Is dit primair een politieke of een militaire aangelegenheid? Overigens past deze kritiek goed in ons huidige tijds-

beeld, dat om meer vrijheid vraagt voor de mindere en dat de vrijheid van de meerdere wil beperken. Hoe het zij, in het verleden kon het gebeuren dat de politicus de militaire macht in dienst kon stellen van waarden en belangen die niet dezelfde behoeften te zijn als die waarden, waarop het militair moreel was gefundeerd. Wij moeten dus een onderscheid maken tussen;

- politieke waarden en belangen;
- waarden, die het militaire moreel funderen.

Politieke waarden en belangen

Prof. Bouman, de schrijver van „*Vijfstromenland*” dat met de eerste prijs van de Atlantische Competitie, uitgeschreven door de Atlantische Commissie (aangesloten bij de Atlantic Treaty Association), werd bekroond, geeft niet alleen in dit werk maar ook in zijn „*Revolutie der Eenzamen*” een buitengewoon indrukwekkend beeld van de politieke en politiek-ideologische aspecten van onze eeuw. Op deze wijze krijgt men, als lezer, een nader inzicht in de politieke waarden en belangen die op het spel hebben gestaan en nog steeds op het spel staan.

Op de voorlaatste bladzijde van „*Vijfstromenland*” lezen wij een citaat van Max Weber over „roeping tot politiek”:

„Alleen wie zeker weet, dat hij er niet aan ten gronde gaat wanneer de wereld, van zijn standpunt gezien, te dom of te gemeen is voor dat wat hij haar wil bieden en tegenover dit alles „en toch” kan zeggen, alleen hij heeft roeping tot politiek”.

Max Weber, een Duitse hoogleraar, die zeer veelzijdig begaafd was, die bekend stond als „de professor der professoren”, was een groot politicus, een vurig liberaal en nationalist en diende gedurende de eerste wereldoorlog als lazarettcommandant. Hij was historicus, socioloog, jurist en econoom en dus iemand die wist waarover hij sprak.

In zijn „*Revolutie der Eenzamen*” vertelt prof. Bouman van grote staatslieden, maar ook van eenvoudige mensen tegen de achtergrond van een bewogen stuk wereldgeschiedenis.

Officieren, die iets meer willen weten over politieke waarden en belangen, kunnen nauwelijks beter doen dan met deze prettig leesbare en boeiende boeken te beginnen. Heel goed mogelijk dat er dan een geheel nieuwe belangstelling en „hobby” ontstaat.

Hoe het zij, wij willen geen poging doen om nader aan te geven, wat men onder politieke waarden en belangen verstaat, omdat het een veel te gecompliceerd en genuanceerd verschijnsel is. De goedkope vóóroordeelopinie maakt het zich hier met haar „vuile politiek”-diagnose weer heel gemakkelijk.

In de politiek vindt men de mens in al zijn

mysterieuze grootheid en kleinheid, misschien hier zelfs sprekender en boeiender dan elders. Men vindt er de meest hoogstaande en meest begaafde, naast de meest gewetenloze en primitieve persoonlijkheidsstructuren.

Men vindt er steeds de mens als voorvechter van waarden en belangen.

Waarden, die het militaire moreel funderen

De waarden, die in de recente historie het militair moreel fundeerden, die iedereen beleefde en cultureel bepaald waren, culmineerden in datgene wat wij gewend zijn vaderlandsliefde te noemen.

De politicus verklaarde de oorlog op grond van politieke waarden en belangen, de militair voerde de oorlog als consequentie van zijn vaderlandsliefde. Tussen beide waardegebieden was soms een kloof, doch er waren veel militairen die niet aan politiek deden of er niet aan mochten doen, en zij gingen meestal van de veronderstelling uit dat ook de politieke waarden en belangen in het teken van de „vaderlandsliefde” stonden, hetgeen, cultuur-historisch gezien, dikwijls ook zo was. Doch de politieke „vaderlandsliefde” was meestal een veel gecompliceerder verschijnsel dan de militaire. Aan de militaire zijde was alles eenvoudiger, principiëler, rechtlijniger, meer schematisch en meer vanzelfsprekend.

De militair had slechts een vijand nodig die het vaderland bedreigde en deed verder zijn plicht.

Er zijn oorlogen gevoerd, waarvan politici achteraf zeiden dat ze politiek overbodig waren geweest (onder anderen de eerste wereldoorlog). In dergelijke oorlogen hebben ontelbare militairen, in dienst van bepaalde waarden, alles gegeven wat zij te geven hadden. Hier ligt een trieste kloof. Sedert deze oorlogen heeft de militair het cultuur-historische recht gekregen om van de politicus te verlangen dat hij een beetje zuinig met zijn leven en levenswaarden omspringt, ja zelfs het recht om de politiek te volgen en in bepaalde gevallen de dienst te weigeren.

Samenvattend, zouden wij ernstig willen overwegen dat onze tijd er om vraagt, dat de politieke waarden en belangen dezelfde zijn als de waarden die een gemeenschappelijke gebondenheid in de militaire gemeenschap bepalen; dat hier dus sprake is van een éénheid. Teneinde echter nader aan te tonen dat onze tijd, mits goed begrepen, inderdaad om die eenheid vraagt, moeten we thans onze aandacht op een aantal tijdsverschijnselen richten.

Het tijd-eigene

De menselijke samenleving evolueert naar een internationale rechtsorde (gezag) onder bescher-

ming van een internationale politiemacht (macht).

De huidige militair behoort historisch in het teken te staan van deze evolutie en als het ware een overgangspositie in te nemen tussen de militair van de laatste eeuwen (patriot) en de militair van de toekomst (politie).

Van de binnenlandse politiemann wordt terecht geëist, dat hij in het bezit is van een politiediploma en dat hij een dusdanige persoonlijkheidsstructuur bezit, dat deze een voldoende representatie is van de rechten en waarden, die hij heeft bestudeerd en die hij verdedigt. Aan de toekomstige internationale politie-militair mag men in de toekomst eveneens de eis stellen, in het bezit te zijn van voldoende kennis op het gebied van de internationale rechtsorde en qua persoonlijkheidsstructuur een manifestatie te zijn van die rechten en waarden, die hij vertegenwoordigt en verdedigt. Van de tegenwoordige NAVO-militair, *wiens bestaan in het teken van de communistische dreiging staat*, mag men onze inziens verlangen, dat hij in zoverre een historische overgangspositie inneemt, dat hij voldoende politiek-ideologisch geschoold is *om zijn bestaan een adequate waarde-inhoud te geven en ook weer qua persoon waar maakt, datgene wat hij verdedigt*.

De strijd met het communisme evolueert steeds meer naar een ideologische en psychologische vorm van oorlogsvoering. De moderne communistische strategie is bij uitstek een moreelsstrategie geworden. Gezien van uit deze moreelsstrategie is de recente en bekende onderscheiding tussen conventionele en atomaire wapens tot op zekere hoogte reeds verouderd. De onderscheiding die het communisme op deze wijze maakt is die tussen fysieke en psychische wapens. Zo is het zwaartepunt van de werkelijke militaire macht van het wapen naar de mens, van fysieke naar psychische machten en weerstanden verlegd. *Het modernste en gevaarlijkste wapen is thans het moreel zelf geworden*. Bijgevolg is thans ook de onderscheiding tussen koude en warme oorlog vervaagd. De koude oorlog werd vroeger gevoerd door de politicus, de warme door de militair. Tot in onze tijd fungeerde de warme oorlog als de voor de hand liggende stresssituatie voor het militaire moreel; thans heeft een politiek-ideologische vorm van oorlog deze functie als stresssituatie min of meer overgenomen. *Op deze wijze zou men in een koude oorlog niet alleen politieke doch ook reeds militaire machten kunnen ver slaan*.

Als men zich bezint op de wijze, waarop het communisme haar strijd voert, en men ziet in datzelfde licht de moderne communistische vredespolitiek en ontwapeningsagitatatie, dan mag men stellen, dat onze tijd om een eigentijds Westers type militair vraagt.

Na voornoemde historische en ideologische argumenten, vragen thans ook de militair-technische en militair-historische ontwikkelingen om een militair, die hierbij past. Zoals reeds in de vorige paragraaf gezegd, zijn de moderne militaire organisaties uitgegroeid tot kleine, bijna volledige maatschappijen, waarbij van de vele duizenden mensen, die in deze zin „militair” zijn nog slechts een minderheid in de „vuurlinie” komt. Bovendien is het militaire apparaat één groot technisch bedrijf geworden en naarmate de drukknopbepaanswedloop vordert neemt dit reeds dominerend technisch aspect nog hand over hand toe.

Ook deze argumenten vragen om een bezinning op de militair van thans, vragen om een eigentijdse definitie van het begrip „militair”. Menig militair, die vroegere en geheel andere tijden heeft meegemaakt, zal zich bij alles steeds minder „thuis” voelen; daarentegen voelt een zeker percentage jongeren, dat vroeger nooit militair zou zijn geworden, zich thans wel aangetrokken. Zo zullen onder andere de bureaucratische en bedrijfstechische facetten, die de een aantrekken, menig ander onder de „papierwinkel” doen bezwijken. Gezien de moderne eisen, die een dergelijk bedrijf stelt, worden er steeds meer specialisten gevormd en aangetrokken, de grenzen tussen de militaire wereld en het gewone bedrijfsleven vervagen, en verschillende wetenschappen penetreren het kazerneterrein. Er lopen thans zoveel mensen in uniform, dat men nauwelijks meer weet, waar zich de militairen bevinden.

Het tempo van de bewapeningswedloop en de hieruit resulterende aanpassingen en reorganisaties frustreren een aanmerkelijk percentage militairen want „men is toch steeds te laat” en „men kan het toch niet meer goed doen”. Hij, die beseft van hoeveel belang het is een werk waaraan men bezig is, te kunnen voltooien en resultaten ervan te zien, zal deze frustratie goed begrijpen. Bovendien moet de burger niet vergeten dat „*das Leben mit der Bombe*” ook en vooral voor de militair een opgave is. Ook hij moet nog wennen aan de modernste wapens en een groot percentage militairen zou zelfs heel graag de klok van de bewapeningswedloop een eindje willen terug zetten. In militaire tijdschriften en boeken over dit onderwerp ontmoet men dan ook militairen, die zweren bij de voordelen van de conventionele wapens. Dikwijls maken dergelijke beschouwingen meer indruk als een louter theoretisch overwegen van de diverse krijgsspelmogelijkheden en ook als een vorm van nakaarten en wensdromen, dan van overtuigende demonstraties van realisme en van volledig besef van wat er in onze tijd gaande is. Zelfs een bekend en kundig strateeg, zoals Kolonel Miksche, lukt het niet, om in zijn „*The failure of atomic strategy*”

te overtuigen.² Wij kunnen hem volgen als hij beweert, dat „*the old definition of war as the continuation of politics by other means has lost its meaning*”, doch als hij betoogt dat „*coming generations of Europeans, if they wish to live, will have to defend their „beef-steak” just as earlier ones did. That is a matter neither of philosophy nor of any ideology but of biology which plays a decisive role in human relations*” dan is ons dat toch wel wat al te schematisch en militant gesteld. Deze laatste denksfeer blijkt ook uit zijn overtuiging, dat „*so long as mankind exists there will be conflict*”, „*total peace is only for the dead*”, en „*peace criminals are just as dangerous as war criminals*”.

Overigens is dit boek zeer leerzaam om een inzicht te krijgen in de moderne militair-strategische problematiek en de heersende opvattingen dienaangaande. Hoe het zij, de huidige militair-technische en militair-organisatorische ontwikkelingen vragen om een aantal beslissingen en stellingnamen, waarbij de militair als mens ten eerste is betrokken.

Een belangrijk verschijnsel, dat aantoonde dat het militaire fenomeen in onze tijd onmogelijk aan tijdsinvloeden kan ontsnappen, is gelegen in de sociale pressie, die er ten aanzien van de militair en de militaire macht bestaat.

In de eerste plaats denken wij dan aan de bestaande vooroordelen. Vervolgens moet worden geconstateerd, dat de militaire status maatschappelijk op een relatief lage trap van waardering staat. *In de derde plaats schijnen de militair en diens wereld bij uitstek geschikt te zijn om er in de wereld van de kleine kunst en amusement de spot mee te drijven. Bovendien neemt de pers niet altijd een begrijpend, ondersteunend en opbouwend standpunt in.* De diverse commentaren van de „militaire medewerker” zijn overwegend negativistisch. Elk ongeluk dat er in de militaire dienst gebeurt, elk geval van fraude, elke vorm van „militaire geheimhouding”, krijgt van de pers het volle pond aandacht. Als officier X soldaat Y in kazerne Z niet juist heeft behandeld, dan staat het niet alleen prompt in alle kranten, doch er volgt heel spoedig in de Kamer een interpellatie. Als men de werking van deze sociale pressie goed beseft, dan ziet men in dat de huidige militaire samenleving als een „fuik in de stroming des tijds” hangt en dat de militair er zich niet behaaglijk bij kan voelen.

Mede in samenhang met andere tijdsinvloeden is het zeker niet verwonderlijk dat ook de militair niet goed raad weet met de menselijke verhoudingen en andere moreelsaspecten. Het zijn niet

alleen opvoeders die zich in onze tijd afvragen wanneer zij moeten straffen, het zijn niet alleen geestelijken voor wie de priester-leek-verhouding een probleem is geworden, het zijn ook de militairen die niet meer weten of zij „op hun strepen moeten gaan staan” of een methodisch kameraadschappelijk gesprekje moeten voeren.

Overigens zijn de diverse aspecten van de sociale pressie niet alléén negativistisch, er zijn ook aanwijzingen voor een eerlijk bedoelde en objectieve belangstelling voor de militaire wereld. In dit verband denken wij aan het feit dat er steeds meer mensen zijn, voornamelijk intellectuelen en geestelijken, die zich zorgen beginnen te maken over de zedelijke geoorloofdheid van een moderne oorlog. Er worden dan ook congressen en speciale studies aan gewijd. Zo werd in mei 1959 aan de Utrechtse Universiteit een congres gehouden over „Oorlog en Vrede”. Een verslag van de gehouden voordrachten en discussies is in boekvorm verschenen. In hetzelfde licht moet men de groeiende belangstelling voor moderne politieke problemen voor de menselijke verhoudingen in de diverse leefwerelden, de grotere aandacht van verschillende wetenschappen voor militaire problemen, zien als positieve en opbouwende activiteiten, die het militaire verschijnsel rechtstreeks of indirect raken en als een positieve sociale pressie beschouwen. *Een objectieve herwaardering van de militair kan slechts plaatsvinden op basis van onderling begrip en inzicht, in het besef dat het westen één moet zijn in het bepalen van een eigentijdse politiek-militaire stellingname.*

Tenslotte willen wij nog, als laatste argument in ons betoog, dat onze tijd vraagt om een eigentijds type militair, wijzen op de huidige verhouding tussen politiek en militarisme. Wij willen wat dit betreft slechts zeer kort zijn en dus niet stilstaan bij de verschillende politiek-militaire gegevens die wij in de „neutrale” gebieden van Azië en Afrika kunnen waarnemen. Wij beperken ons slechts tot drie Europese landen, die behoren tot de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) nl.: Turkije, Frankrijk en België. In Turkije vond in 1960 een militaire staatsgreep plaats, die volgens de persberichten bedoeld was om een eind te maken aan de corruptie van het bewind van premier Menderes. In Frankrijk liepen de politiek-militaire verwickelingen in verband met de Algerijnse kwestie zo hoog op, dat men zich begon af te vragen of, en in hoeverre, president De Gaulle op de medewerking van het leger kon rekenen. In België werden bij zeer uitgebreide socialistische stakingen „speciale” eenheden van het leger ingezet om de politiek van de regering zo veelzijdig mogelijk te ondersteunen.

Een ieder, die beseft, dat de tijd waarin de

² Zonder in deze stelling te nemen, menen wij toch te moeten aantekenen dat het vorengaande de *persoonlijke* mening van de auteur is. Red.

militair niet aan politiek mocht doen, voorbij is, en die zich realiseert welke eisen men aan de moderne militair, qua volwassenheid en verantwoordelijkheid, qua waarden en belangen waarvoor hij bereid is op te komen, stelt, zal moeten erkennen dat het gebeuren in Turkije, Frankrijk en België bij menig militair vraagtekens zal doen ontstaan, vraagtekens waarop hij een antwoord zal moeten geven en antwoorden die zijn moreel ten zeerste nader zullen funderen. Welke zijn de waarden en belangen, waarvoor de moderne militair dient op te komen? Het doet er niet toe, welk politiek antwoord men op deze laatste vraag geeft, als men de volledige consequenties van dat antwoord dan maar wil aanvaarden.

Men moet niet vergeten, dat ook de militair kranten leest, naar de radio-nieuwsdienst luistert, het wereldnieuws in de bioscoop en op de televisie ziet, de memoires van generaals en politici kan lezen, onderworpen wordt aan de diverse partij-politieke propaganda-beïnvloedingen in binnen- en buitenland, een modern eigentijdse mens is, onderhevig is aan een enorme sociale pressie en dat van hem wordt geëist geen simpel „bevel is bevel“-schepsel te zijn. Elke militair, die zich afvraagt wat de zin is van zijn militaire bestaan, vraagt zich tevens af voor welke waarden en belangen hij wordt verondersteld op te komen. Volgens een bepaald verhaal, dat mogelijk is verzonnen, was Stalin eens tegenwoordig bij een grote militaire parade ergens in de Westerse wereld. Terwijl het indrukwekkend machtsvertoon aan de officiële tribunes voorbijdaverde, vroeg een Westers generaal aan Stalin: „Hoe dacht u eigenlijk deze machten ooit te kunnen overwinnen?“. Stalin antwoordde: „Met behulp van deze soldaten zelf“ daarbij wijzend op de in gesloten gelederen voorbij marcherende troepen.

Wij zijn er van overtuigd dat Stalin zich vergiste. De Westerse mensen zullen nooit in meerderheid communistisch willen worden. Evenzeer echter zijn wij ervan overtuigd, dat dit verhaal een grote betekenis zou krijgen en de waarheid zou bevatten, als men in plaats van „Stalin“ over „Vader Tijd“ zou spreken.

Als mensen, die zich niet realiseren wat er in onze tijd gaande is, en die koste wat kost zouden willen vasthouden aan levensaspecten en opvattingen, die verouderd zijn, aan Vader Tijd zouden vragen, hoe hij dacht deze machten te overwinnen, dan zou de Tijd terecht en in absolute overmacht rustig kunnen antwoorden: „Met behulp van de soldaten zelf“.

Alleen een eigentijds militair zal nog een echte strijder kunnen zijn. Elke andere militair is reeds door de Tijd overwonnen. De grootste en meest onmisbare bondgenoot van het moreel is de tijd.

Samenvattend menen wij in deze beschouwing voldoende argumenten naar voren te hebben gebracht om aan te tonen, dat de „gemeenschappelijke gebondenheid aan waarden“ waarop het militair moreel is gefundeerd en de „waarden of belangen“ in welke dienst de militaire macht is gesteld, niet alleen één en dezelfde waarden moeten zijn, doch ook in het teken van onze tijd moeten staan.

Het Westen vraagt, in de strijd met het communisme, om een politiek en een militair die bij elkaar passen en in dienst staan van dezelfde waarden of belangen. Een en ander aangepast aan de huidige „technisch-organisatorische“ militaire verschijningsvorm en aan de moreelsstrategie van het communisme.

Nieuwe uitgave

STATISTICS OF DEADLY QUARRELS, door L. F. Richardson, 373 blz. Uitg.: Stevens & Sons Ltd, Londen, 1960. Prijs: 63/- sh.

De auteur behaalde zijn graad in de fysica en psychologie aan de Universiteit van Londen en hij beziet zijn problemen vrijwel zuiver mathematisch. Hij gaat er van uit dat oorlogen ontspruiten aan de betrekkingen en voorwaarden van naties, groepen van personen en individuen en dat deze voorwaarden, tenminste ten dele, kwantitatief kunnen worden bepaald en hun invloed statistisch kan worden vastgelegd. Zijn boek — op deze theorie gegrondvest — geeft een toepassing van deze methode en het voorziet in een basis voor een wetenschappelijke benadering van de krijgskundige theorieën. De waarde ervan is drievoudig. In de eerste

plaats wordt een onuitputtelijke lijst van oorlogen behandeld, met definiëring van hun voorwaarden en fataliteiten. In de tweede plaats vloeien hier belangrijke statistische gegevens uit voort. En tenslotte gaat Richardson, met betrekking tot de onzichtbare oorzaken van de oorlogen, verder dan ooit iemand voor hem, door deze logisch te beredeneren.

De schrijver geeft steeds een uitgebreide bronnenlijst, die de lezer nieuwe mogelijkheden biedt. Zijn statistische gegevens zijn van zeer uiteenlopende aard. Zij zijn doorgaans wiskundig berekend, hetgeen niet alle hoofdstukken voor iedereen leesbaar maakt. Desondanks zijn er ook voor leken op dit gebied nuttige conclusies uit te trekken.

v. H.

Studiecentrum van onze krijgsgeschiedenis 70 jaar

1891 - 24 april - 1961

door Majoor G. J. VAN OJEN jr.,
Hoofd Bureau Oude Krijgsgeschiedenis
Sectie Krijgsgeschiedenis Generale Staf

„Bij Koninklijk Besluit van 24 april 1891 Nr 13 werd goedgekeurd, dat een onderzoek zou worden ingesteld naar de in verschillende Archiven aanwezige gegevens, van belang voor de Nederlandsche Krijgsgeschiedenis”.

Ziedaar het geboortebericht van het Studiecentrum van onze krijgsgeschiedenis dat na vele naamsveranderingen, sedert 4 februari 1960 in de vredesorganisatie van de Koninklijke Landmacht voorkomt als SECTIE KRIJGSGESCHIEDENIS van de Speciale Staf van het Hoofdkwartier Generale Staf.

De vele moeilijkheden die aan de oprichting zijn voorafgegaan vindt men in het kort samengevat in een artikel van kolonel b.d. W. Baron van Ittersum, verschenen in De Militaire Spectator 120(1951)(7)403, naar aanleiding van de 60e verjaardag van ons Studiecentrum.

Nu sindsdien weer een decennium is verstreken leek het ons alleszins verantwoord, aan dit jubileum op deze plaats enige aandacht te schenken. Wij willen daarbij niet stilstaan bij het groeiproces tot 1951 — daarover werd immers reeds geschreven — doch ons voornamelijk bepalen tot de afgelopen tien jaren.

Wij zien dan allereerst dat er in deze periode van een zekere verjonging sprake is. Naast de bestudering en beschrijving van gebeurtenissen in een ver verleden, gaat men ook, gedachtig aan de bekende woorden van Bilderdijk, het oog richten op het heden en de toekomst, zonder deze in de toekomst geprojecteerde geschiedenis te willen verheffen tot eerbiedwaardige profetie. Daartoe werd op 10 juni 1953 ingesteld het Bureau Huidige Krijgsgeschiedenis en Opleidingen, dat in januari 1956 tot de juistere benaming van Bureau Contemporaire Krijgsgeschiedenis werd om-

gedoopt. De opleidingstaak kwam bij het verschijnen van de door het bureau ontworpen „Voorlopige richtlijnen voor de Krijgsgeschiedkundige te velde” (voorschrift 1305) namelijk te vervallen. Deze onderafdeling van de Sectie Krijgsgeschiedenis is o.m. belast met het sedert 1957 jaarlijks samenstellen van het Jaarverslag van de Koninklijke Landmacht, het te boek stellen van de geschiedenis van de Koninklijke Landmacht van 1945-1956, het verzamelen van gegevens betreffende de troepenmacht in Suriname en van de onderdelen van de Koninklijke Landmacht in Nederlands Nieuw Guinea, alsmede de beschrijving van de geschiedenis van het Nederlands Detachement Verenigde Naties (NDVN) in Korea 1950-1954, die intussen is voltooid.

Voorts werd op 1 oktober 1954 een hoofdofficier van de Luchtmacht bij de toenmalige Krijgsgeschiedkundige Afdeling tewerk gesteld met de opdracht, het voorgestelde boekwerk „De Luchtverdediging”, zijnde een onderdeel van het stafwerk „De strijd op Nederlands grondgebied tijdens Wereldoorlog II”, samen te stellen. Later werd aan deze opdracht uitbreiding gegeven en o.m. ter uitvoering daarvan zal, naar mag worden verwacht, in de naaste toekomst een nieuwe zusterafdeling worden opgericht die zich in het bijzonder zal bezighouden met de beschrijving van de geschiedenis en voorgeschiedenis van de Koninklijke Luchtmacht. Onze Krijgsmacht zal dan de beschikking hebben over drie krijgsgeschiedkundige centra, nl. het Bureau Maritieme Historie van de Marine Staf, de Sectie Krijgsgeschiedenis van de Generale Staf en de Sectie Krijgsgeschiedenis van de Luchtmachtstaf.

Hoewel schrijver dezer zowel uit een oogpunt van efficiency als om existentiële redenen voorstander is van één geschiedkundig centrum voor de gehele Krijgsmacht, mag men ten aanzien van de historische activiteiten op bevredigende resultaten rekenen, indien door de drie bovengenoemde instanties tot intensieve samenwerking wordt

Bij de foto:
Het Krijgsgeschiedkundig Studiecentrum aan de Kanaalweg 2—Rusthoekstraat 2 te 's-Gravenhage

besloten en indien deze ook wordt gerealiseerd.

Het gehele archiefwezen van de Koninklijke Landmacht werd geconcentreerd in de Wittepoortkazerne te Leiden. De vele problemen waarvoor men in de archivaliek wordt geplaatst, maakten het noodzakelijk dat aan het Archief Koninklijke Landmacht wetenschappelijk opgeleide officieren-archivaris werden verbonden, waarin dan ook in de afgelopen jaren werd voorzien. Vervolgens werden verschillende voorzieningen getroffen o.a. ten aanzien van de inlevering van onderdeelarchieven bij de centrale archiefbewaarplaats te Leiden.

Niet alleen werden nieuwe bureaus toegevoegd aan de bestaande organisatie, ook verdwenen er enkele. In verband met de afloop van de werkzaamheden werden de bureaus „Illegale Wapenfeiten”, „Binnenlandse Strijdkrachten” en „Archieven voormalig Militair Gezag” respectievelijk m.i.v. 1 april 1952, 1 oktober 1952 en 1 juni 1956 opgeheven.

Het voormalig Krijgsgeschiedkundig Archief, dat zich zowel binnen de kring van de Landmacht als daarbuiten over een grote belangstelling en waardering kon verheugen, had in zijn vóóroorlogse periode een schat van gegevens verzameld met betrekking tot de Vaderlandse krijgsgeschiedenis en aanverwante wetenschappen. Door het fatale bombardement van 3 maart 1945 ging deze waardevolle collectie, die tijdelijk was ondergebracht in het gebouw van de Hogere Krijgsschool aan de Nieuwe Uitleg te 's-Gravenhage, vrijwel geheel verloren. Hoewel niet te vergelijken met de verzameling van vóór 1945, heeft de Sectie Krijgsgeschiedenis in de loop der jaren weer een documentatie-apparaat opgebouwd dat vele eeuwen omspant en zich in algemene zin laat afbakenen tussen de Assyrische strijdwagen en de Amerikaanse Honest John. Zo is deze Sectie niet alleen een studiecentrum dat zich uitsluitend met de wetenschappelijke beoefening van de krijgsgeschiedenis c.a. bezighoudt, zij is tevens een steeds vloeiende, levende informatiebron ten dienste van de gehele Landmacht en andere organen.

Dat dit instituut thans de leeftijd der sterken heeft mogen bereiken, is misschien wel het beste bewijs van zijn bestaansrecht: het heeft trouwens in verschillende buitenlandse zusterinstellingen enkele nog krasse tijdgenoten. Na 70 jaar kan het terugzien op een oeuvre waarop wij terecht trots mogen zijn en dat zijn plaats heeft gevonden in de wetenschappelijke vakliteratuur. Meer dan 60 door dit studiecentrum bewerkte of onder toezicht daarvan samengestelde publikaties vormen een belangwekkende bijdrage tot de kennis van de Vaderlandse krijgsgeschiedenis en die van het voormalig Nederlands-Indië. Van de nog niet voltooide serie-standaardwerken noemen wij: „Het Staatsche Leger” (7 delen verschenen als-

mede 2 banden van het 8e deel); „De strijd op Nederlands grondgebied tijdens Wereldoorlog II” (verschenen 12 delen); „Nederlands-Indië contra Japan” (6 delen verschenen); nog dit jaar zal voorts de jongste geschiedenis van de Koninklijke Landmacht onder de titel „Het Nederlandse Detachement Verenigde Naties in Korea 1950-1954” wereldkundig worden gemaakt.

Een instituut met een zodanige omvangrijke en specialistische taak die nergens elders in ons land wordt uitgeoefend, dient te beschikken over medewerkers die volkomen voor deze unieke taak zijn berekend. De aard van de werkzaamheden vereist bovendien — en voor welke wetenschappelijke arbeid geldt dit niet — dat een redelijke continuïteit in de plaatsing van functionarissen verzekerd is. Het streven dient naar ons oordeel dan ook steeds erop te zijn gericht om, waar dit mogelijk is, deskundig personeel aan te trekken, waarbij uiteraard de voorkeur uitgaat naar officieren-historici, opdat het instituut in wetenschappelijk opzicht de waardering blijft genieten, waarop het in de loop van zijn reeds lange bestaan steeds heeft kunnen rekenen.

Wij moeten opnieuw of wellicht voor het eerst de belangstelling gaan opbrengen voor onze rijke en dikwijls roemvolle historie om niet alleen materieel, maar ook geestelijk paraat te zijn, de basis waarop wij thans staan te verdedigen en niet door machten buiten onze wil te laten ondergraven.

Wie in het verleden heeft gekeken, begrijpt het heden en kan met verrijkte kennis de toekomst tegemoet gaan. Wanneer wij zo de geschiedenis beschouwen, dan ontstaat er als het ware de plicht van ieder mens, niet in het minst van Harer Majesteits officieren, zich te verdiepen in de historie die soms vele eeuwen achter ons ligt om des te beter de zin van de gebeurtenissen van vandaag te kunnen bevatten en ons te richten naar de mogelijkheden van morgen.

Niemand zal ontkennen dat enige kennis van de krijgsgeschiedenis een essentieel deel vormt van de opvoeding van iedere officier. Noch in vroeger eeuwen noch in de moderne tijd is een legeraanvoerder aan te wijzen, die geen studie van de geschiedenis van de oorlog heeft gemaakt. Er wordt wel eens beweerd, dat de geheel veranderde omstandigheden en de snelle evolutie van de moderne wapenen de waarde van de bestudering van vroegere veldtochten heeft verminderd. Al moge dit zo zijn — hoewel schrijver dezes dit betwijfelt — blijft nochtans het feit bestaan, dat de fundamentele problemen en de beginselen van het militaire leiderschap niet worden gewijzigd door de bijna beangstigende technische vooruitgang. De beginselen van de oorlog kunnen worden geïllustreerd zowel door historische als door contemporaine krijgsovereenkomsten. Er is geen veldtocht, van welke tijd dan ook, waaruit men niet

iets kan leren, in het bijzonder ten aanzien van het *gedrag van de mens* tijdens een oorlog, daarvoor en daarna.

Nu mag men aan de andere kant niet verwachten, dat de studie van de krijgsgeschiedenis voor alle problemen de juiste oplossing aan de hand doet of de formules verstrekt, waarmee aan alle mogelijke situaties het hoofd kan worden geboden. Wat wél uit de studie blijkt is, *dat vele lessen telkens weer opnieuw moeten worden geleerd, niet zelden ten koste van ernstige verliezen*. En dat alleen, *en daar schuilt het gebrek*, omdat men de in het verleden opgedane ervaringen heeft verwaarloosd en niet heeft weten toe te passen.

Resumerende zien wij de studie van de krijgsgeschiedenis als een onmisbare geestelijke train-

ing voor het oplossen van problemen voor heden en toekomst. Nauwgezette bestudering van de bronnen, van de veldtochten, omstandigheden, bewapening, politieke en economische situaties alsmede van de handelwijze van de grote aanvoerders in het verleden, geeft een inzicht in de kwaliteiten van hoofd en hart, die grote aanvoerders behoren te bezitten. Met deze kennis toegerust kan men zich met des te meer begrip op een toekomstige taak voorbereiden.

Moge de Sectie Krijgsgeschiedenis daartoe in de komende jaren het inspirerende orgaan blijven en zo bijdragen tot verhoging van het aanzien van onze Krijgsmacht bij het Nederlandse Volk, welks zonen daarin dienen, en ter versterking van de internationale samenwerking.

Uit de buitenlandse vakpers

Opbouw van het pantserwapen

Na de aanstaande reorganisatie zal een Zwitsers tankregiment bestaan uit een tankbataljon en een gemechaniseerd infanteriebataljon.

Het tankeskadron van het tankbataljon is momenteel samengesteld uit een eskadronsstaf, drie tankpelotons, twee gemechaniseerde infanteriepelotons en een peloton motorrijders.

Om onder de vigerende omstandigheden, binnen het raam van de voorgenomen reorganisatie, een slagkrachtig pantserwapen op te kunnen bouwen, moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan.

1. Handhaving van de huidige organisatie van het tankeskadron. Nu in het tankregiment een gemechaniseerd infanteriebataljon wordt opgenomen, hoort men namelijk meer en meer stemmen opgaan de gemechaniseerde infanteriepelotons uit de organisatie van het tankeskadron te schraperen. Schrijver voert hiertegen de volgende argumenten aan.

a. Kunnen de gemechaniseerde infanteriebataljons ook meer zelfstandige opdrachten uitvoeren, het is uitsluitend de taak van de gemechaniseerde infanteriepelotons der tankeskadrons, aan de tanks de vereiste tactische en technische bewegingsvrijheid te verschaffen. Zij doen dit door beveiligingstaken uit te voeren, oorden en bospercelen te zuiveren en hindernissen aan te leggen of op te ruimen. Op deze wijze ingezet vormen deze gemechaniseerde infanteriepelotons een onmisbare schakel bij de acties van het tankeskadron. Geen tank-eenheid kan deze onderdelen missen, zonder gevaar te lopen op een beslissend moment zonder de noodzakelijke steun tegenover de vijand te staan. Het ware wellicht zelfs gewenst in de organisatie van het tankeskadron een derde gemechaniseerd infanteriepeloton op te nemen.

b. Om een goede gevechts- en bevelstechniek te verwerven is veelvuldig oefenen van tanks met gemechaniseerde infanterie noodzakelijk. Het behoeft geen nader betoog, dat de beste voorwaarden hiertoe aanwezig zijn in het eskadron waarin beide wapens organiek zijn opgenomen.

c. Ook de ervaring van de laatste oorlog leert, dat tanks en gemechaniseerde infanterie organiek moeten worden samengevoegd om gevoelige verliezen van elk der componenten te voorkomen.

2. Een tweede voorwaarde om het gestelde doel te kunnen bereiken is een intensieve beoefening van de samenwerking van tanks, verkennings-eenheden en infanterie; het beschikbaar zijn van geschikte oefenterreinen is hierbij een factor van groot belang. De Zwitserse oefenterreinen zijn echter nagenoeg allen te klein voor oefeningen boven eskadrons-niveau. Alhoewel kan worden overwogen oefeningen buiten de militaire oefenterreinen te houden, is het onder de gegeven omstandigheden zeker niet mogelijk daar in groter verband op te treden. Opnieuw een argument de huidige heterogene eskadronsorganisatie te handhaven opdat tenminste op eskadrons-niveau een praktische, gedegen opleiding mogelijk is.

3. *Snelle invoering van gepantserde personeelsvoertuigen en de formatie van grotere pantser-infanterie-eenheden zijn voorts vereist, omdat daarmee de mogelijkheden van het pantserwapen kunnen worden uitgebreid.*

4. Tenslotte is het noodzakelijk officieren van de verkennings- en infanterie-eenheden enerzijds en die van de tankeenheden, anderzijds bij manoeuvres uit te wisselen om op deze wijze een juist inzicht te verkrijgen in de mogelijkheden en beperkingen van elkaanders wapen.

„Panzer und Panzergrenadiere“, door Hptm K. Weigelt, in „Allgemeine Schweizerische Militär Zeitschrift“, december 1960.

B

BANDEN 1960

De geheel linnen banden voor de jaargang 1960 zijn thans direct leverbaar. De prijs bedraagt f 3,25 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 44715) of per postwissel. Bestellingen te richten aan:

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag.

Wapenontwikkeling (VII)

Wielvoertuigen

door F. VAN PELT, *Luitenant-Kolonel van de Generale Staf*

Bij de aanvang van deze rubriek werd aangegeven, dat ook andere uitrustingsstukken dan wapens zouden worden behandeld. In dit geval zijn het de wielvoertuigen.

De ontwikkeling op voertuiggebied, zowel rups als wiel, is niet zo stormachtig geweest als bijvoorbeeld die op elektronisch gebied. Dit is dan ook de reden, dat in deze rubriek de wielvoertuigen zo laat aan de beurt komen. Verder is dit een uitrustingsstuk, dat zo ongeveer ieder land voor zich zelf vervaardigt, en alhoewel zeker nuttig, is standaardisatie hier nog ver te zoeken. Er zijn de laatste tijd ontwikkelingen, die het wel nodig maken eens te bezien of wij met onze voertuigen op de goede weg zijn óf dat geheel nieuwe wegen moeten worden bewandeld.

Waarom dienen wielvoertuigen? Zij dienen er toe om samen met de rupsvoertuigen de mobiliteit van de strijdkrachten op te voeren. Zij worden dan gebruikt als wapendrager (de 106 tlv op jeep), als trekker (de 25 pdr achter een YA-328) of als transportmiddel van personeel of materieel. Daartoe zijn de voertuigen voor militair gebruik in verschillende klassen ($\frac{1}{4}$ ton, $1\frac{1}{2}$ ton, 3 ton, 5 ton en hoger) verdeeld en zij kunnen verder nog verschillende uitvoeringsvormen hebben, ieder voor een speciaal doel (kipauto's, kraanwagens, benzinewagens, trekkers voor opleggers). In deze beschouwing zullen hoofdzakelijk de transportvoertuigen voor personeel en materieel en beschouwing worden genomen, met een draagvermogen van 3 ton en meer, en niet van een pantsering voorzien.

Mobiliteit

Deze kan worden onderscheiden in de mobiliteit van het geheel, dus de eenheid voorzien van transportvoertuigen; de actieve mobiliteit van het voertuig en de passieve mobiliteit ervan.

Mobiliteit van het geheel

Zoals bekend mag worden verondersteld, noodzaakt het gevecht onder kernomstandigheden tot een hoge graad van mobiliteit, zowel langs de wegen, als door het terrein, om de zo zeer gewenste snelle verspreiding en concentratie te verkrijgen. En dit geldt niet alleen voor de eenheden in voorste lijn, maar ook voor de ver-

zorgende eenheden, die de zeer snel wisselende gevechtssomstandigheden moeten kunnen volgen, vaak in de vorm van reservevoorraden op wielen.

Nu is het naar mijn mening niet zo, dat het ongelimiteerd motoriseren van eenheden maar direct tot deze verhoging van mobiliteit zal voeren, want het lang niet denkbeeldige gevaar bestaat, dat deze eindeloze rijen voertuigen de eenheden zó log zullen maken, zó omvangrijk, dat zij de mobiliteit weer teniet doen. Ieder voertuig kost weer ruimte op de weg, maakt de passeertijden langer, eist besturend en onderhoudspersoneel en verbruikt weer brandstof en reservedelen, die weer met andere middelen moeten worden opgevoerd. Wij zien hier hetzelfde verschijnsel dat, zij het in een andere vorm, bij het KNIL voorkwam, men kon een meerdaagse patrouille maar een beperkte omvang en tijdsduur geven, want anders werd de bevoorrading van de dragers een ondragelijke last.

De laatste tijd zijn er ontwikkelingen, die voor deze moeilijkheid een oplossing trachten te geven, namelijk minder voertuigen met meer capaciteit en van een meer eenvoudige constructie. Hierop zal hierna nader worden ingegaan. Deze vergroting van capaciteit kan het beste worden toegepast bij voertuigen voor het bulktransport van personeel, munitie en bedrijfsstoffen; de gevechtsvoertuigen zijn in verband met hun opdracht en hun kwetsbaarheid aan bepaalde maxima gebonden. Het heeft geen zin om 6 TLV's op een groter voertuig te plaatsen; maar wanneer wij de dagelijkse bevoorradingsbehoefte van een divisie bezien, heeft het wel degelijk zin. Een voorbeeld. Stelt men de dagelijkse bevoorradingsbehoefte voor een divisie op 400 ton, dan zijn hier onder de huidige omstandigheden voor nodig 100 DAF'S YA-328 met 1 tons trailer, een wegbezetting (stilstaande) van 1200 m. Weten wij een voertuig te construeren met een nuttige last van 15 ton en een lengte van 12,5 m, dan hebben wij slechts 27 voertuigen nodig, met een wegbezetting van ca. 350 m. De wegbezetting, ook in beweging, kan verder nog worden verminderd door dit voertuig ook terreinmogelijkheden te geven, wij kunnen dan méér opmarswegen gebruiken, met daarbij als voordeel, dat wij ook beter de ongetwijfeld grote terreinhindernissen kunnen nemen, die in een kernoorlog zeker zullen ontstaan.

Actieve mobiliteit

Hieronder wil ik verstaan de mogelijkheid tot beweging langs de wegen, door het terrein en door het water. Dit laatste is in West-Europa toch zeker geen overbodige eis. Hier is bijna geen actie van betekenis te bedenken, waarbij niet enige vorm van een waterhindernis moet worden overschreden. De mobiliteit kan groter worden door o.a.:

- geringer gewicht, dus gebruik van lichtere materialen, geeft tevens minder brandstofverbruik;
- grote maat lage-druk-banden, geeft een veel grotere hechting aan het terrein, wel is het dan noodzakelijk een inrichting aan te brengen om de banden al rijdende hun spanning te laten verminderen;
- chassissloze uitvoering, geeft het idee van een schip, maakt het voertuig amfibisch, geeft verder meer bodemvrijheid door gladdere onderkant;
- voorzieningen voor terreinhindernissen, zoals hellingen, greppels, dijkes en dergelijke.

Passieve mobiliteit

Is de mogelijkheid om het voertuig door de lucht te vervoeren en eventueel aan een of meer parachutes uit te werpen. Een grotere graad van mobiliteit op dit gebied kan worden bereikt door onder meer:

- gewichtsbesparing, door lichtere materialen;
- kleinere omvang.

Conclusie

Uit het bovenstaande blijkt, dat het onmogelijk is een wielvoertuig te construeren, dat aan alle mobiliteitseisen voldoet. U treft vele tegenstrijdige eisen aan; passieve mobiliteit eist kleine afmetingen, mobiliteit als geheel zo groot mogelijke inhoud. Stelt u maar eens de eis van eenvoud van constructie tegenover de verlangens voor een actieve mobiliteit, zoals voorzieningen voor het overwinnen van hindernissen, voor het veranderen van bandendruk, enz.

Het is dan ook onmogelijk en ongewenst om een voertuig te *eisen*, dat aan alle desiderata voldoet, iets wat wij militairen wel eens willen: het bekende schaap met de vijf poten. Voor de voertuigen met een verschillende bestemming zullen wij in iedere klasse een compromis moeten zoeken. Maar er zijn twee eisen, die voor alle militaire voertuigen moeten gelden: *betrouwbaarheid en eenvoudige onderhoud*.

Ik zou dan de volgende algemene eisen willen stellen:

- transportmiddelen op niveau hoger dan divisie:
- maximale mobiliteit als geheel
 - aanvaardbare actieve mobiliteit
 - geen eisen ten aanzien van passieve mobiliteit

transportmiddelen van en voor een gronddivisie:

- maximale actieve mobiliteit.
- aanvaardbare mobiliteit als geheel
- zo mogelijk voldoende passieve mobiliteit

transportmiddelen van en voor een luchtlandingsdivisie:

- maximale passieve mobiliteit
- aanvaardbare actieve mobiliteit
- aanvaardbare mobiliteit als geheel

Wij zullen thans onze eisen eens gaan stellen tegenover datgene, wat momenteel bij de verschillende legers in gebruik is en de laatste ontwikkelingen op dit gebied, die nog niet zijn ingevoerd, maar die wel een inzicht geven in de mogelijkheden tot realisatie van de gestelde eisen.

Het huidige materieel

Tabel 1 geeft een overzicht van enkele wielvoertuigen, die op dit moment worden geconstrueerd, geschikt zijn voor militair gebruik en voor het merendeel ook organieke wielvoertuigen zijn.

Wat zien wij uit dit zeer globale overzicht? In de eerste plaats, dat de Verenigde Staten en *Nederland* de enige landen zijn, die in deze klassen specifiek militaire voertuigen hebben ontwikkeld en ingevoerd, voertuigen die in het algemeen een hoge actieve mobiliteit hebben, gepaard aan een verhoudingsgewijs laag totaal gewicht.

In de andere landen zijn civiele uitvoeringen, meestal bestemd voor een veel groter laadvermogen, maar dan over de weg, aangepast aan de NAVO-eisen, wat bij de Franse en Duitse voertuigen een ongunstige verhouding geeft tussen het totaal gewicht en de te vervoeren last door het terrein.

Voor wat betreft de te gebruiken brandstof is een overgang van benzine- op meerbrandstoffenmotoren te constateren. Nadat Duitsland dit op al zijn voertuigen had toegepast, zijn ook Amerika en Frankrijk hierop overgegaan. Uit een bevoorradingsoogpunt was de oorspronkelijke NAVO-eis benzine, speciaal ongunstig voor de zwaardere klasse, maar dit zal wel door de ontwikkeling van de techniek veranderen, vooral daar een meerbrandstoffenmotor ook benzine gebruikt. Zwitserland, een niet-NAVO-lid, is dan ook het enige voorbeeld in deze tabel van een zuivere dieselmotor.

De Nederlandse voertuigen slaan in dit internationale gezelschap een goed figuur; dat is bij internationale vergelijkende beproevingen ook wel gebleken, maar er is een belangrijk punt niet bekeken. Het financiële aspect, dat eigenlijk in deze zuiver militair-tactische beschouwing ook niet thuishoort. Maar het is een zeer belangrijke factor. De aanschaffingsprijs van specifiek militaire voertuigen ligt hoger, dat is verklaarbaar.

TABEL 1

Type voertuig	Aandrijving	Land van productie	Totaal gewicht leeg in kg	Netto lading in kg ¹	Brandstof ²	Ontwerp ³
3 ton-klasse						
M.A.N. 630L2A	(4 × 4)	Dld	7400	3000	M	BM ⁴
Mercedes Benz LG 312	(4 × 4)	Dld	7200	5000	M	BM ⁵
Magirus-Deutz A 6500	(4 × 4)	Dld	7000	7000	M	BM (afb. 1)
Saurer 2 DM	(4 × 4)	Zwitserl.	6300	5000	D	B (afb. 2)
Bedford 3T, GS	(4 × 4)	Gr.Br.	4900	3000	B	BM (afb. 3)
DAF YA-314	(4 × 4)	Nld	4500	3000	B	M
FN 4 RM/652-3M	(4 × 4)	België	4450	3500	B	B
Berliet G.B. C8	(6 × 6)	Frankr.	8600	4000	M	BM (afb. 4)
DAF YA-328	(6 × 6)	Nld	6350	3000	B	M
Truck LWB, M 35	(6 × 6)	V.S.	5670	3000	B	M
"M35 E7	(6 × 6)	V.S.	5670	3000	M	M
6 ton-klasse						
Berliet G.B.U.15	(6 × 6)	Frankr.	12.150	5000	M	BM
DAF YA-616	(6 × 6)	Nld	10.000	6000	B	M
Truck M41	(6 × 6)	V.S.	9000	5000	B	M (afb. 5)
Truck 5T, GS (Albion)	(6 × 6)	Gr.-Br.	7220	5500	B	BM

¹ Deze gegevens zijn zeer moeilijk te geven. Alhoewel de Duitse fabrieken een groot draagvermogen opgeven, plaatsen zij deze voertuigen in de NAVO 3 ton-klasse, d.w.z. 3 ton in het terrein.

² B = benzine, D = diesel, M = meerbrandstoffenmotor.

³ B = burger-ontwerp, M = speciaal militair ontwerp, BM = burger-ontwerp, aangepast aan militaire behoeften.

⁴ Zie De Militaire Spectator 129(1960)(1)26.

⁵ Zie De Militaire Spectator 129(1960)(1)31.

Bij de andere uitvoeringen kan men voor de ontwikkeling en een groot gedeelte van de productiefaciliteiten terugvallen op het civiele apparaat, hetgeen een besparing geeft. Verder geeft deze laatste vorm veel meer mogelijkheden voor overschakeling op civiele uitvoering, als de militaire orders zijn afgelopen.

Ik heb een zeer globaal beeld gegeven van de huidige middelen en zal nu tenslotte enkele nieuwe ontwikkelingen bezien, die allen in hun uitwerking een bepaalde invloed hebben op de verbetering van de mobiliteit.

Nieuwe ontwikkelingen

De XM-408 (zie afb. 6)

Dit is een licht gewicht aluminium voertuig, voorzien van een 8-cilinder Chrysler motor, met acht aangedreven, onafhankelijk geveerde wielen. Het draagvermogen is 2270 kg, het totale gewicht van het lege voertuig is 3600 kg, dit hoofdzakelijk dank zij het gebruik van lichte metalen. Het voertuig heeft een meerbrandstoffenmotor, een bekrachtigde besturing, waarbij net als bij de YP-408 de vier voorste wielen tegelijkertijd draaien. Het heeft lage-druk-banden, en door de speciale constructie van het chassis kan het volbeladen voertuig drijven. Het voertuig is 40 cm korter dan de M35. Door het lage gewicht en de geringere lengte kan het voertuig gemakkelijk door de lucht worden vervoerd en eventueel aan

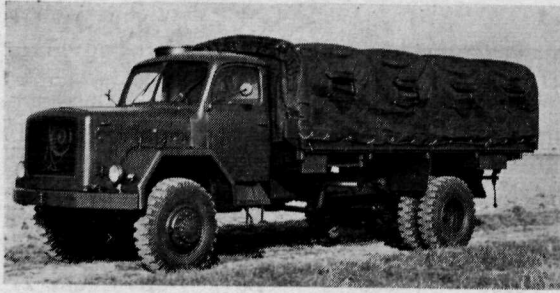
een parachute worden uitgeworpen. Het aantal reserve-onderdelen is 1/3 minder dan bij normale voertuigen van deze klasse.

Hier zien wij dus een aanmerkelijke vergroting van de actieve mobiliteit door het zwemvermogen, de 8 aangedreven onafhankelijk geveerde wielen, de lage-druk-banden en het geringe gewicht en de geringe afmetingen. Het is dus een voertuig dat zeker geschikt is voor een gronddivisie en mogelijkheden biedt voor een luchtlandingsdivisie; daarnaast is ook aan het onderhoud en de bevoorrading aandacht besteed.

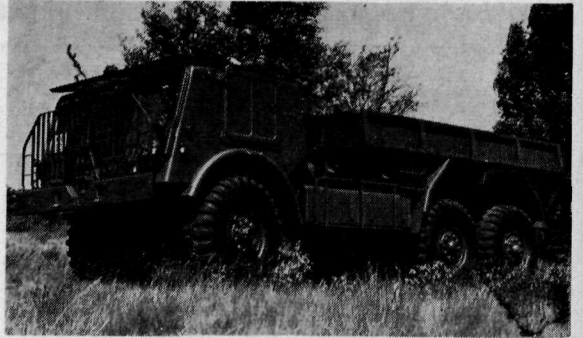
Het Goer-project (zie afb. 7 en 8)

Hier hebben wij een geheel nieuwe Amerikaanse ontwikkeling, die thans het troepenbeoefingsstadium is gepasseerd en van veel belang blijkt te zijn. Bij deze voertuigenserie is men uitgegaan van zwaar mechanisch materieel voor grondverplaatsingen in de burgersector om te trachten een voertuig te krijgen met een grote actieve mobiliteit en een gunstige verhouding tussen voertuig gewicht en te vervoeren lading om de mobiliteit van de eenheid als geheel te verhogen.

Het voertuig bestaat uit twee gedeelten, verbonden door een soort kogelgewricht en het wordt bestuurd als de „vliegende hollander” uit onze jeugdijaren, dat wil zeggen niet de voorwielen draaien, maar door middel van een elektromotor draait het gehele voorste gedeelte ten

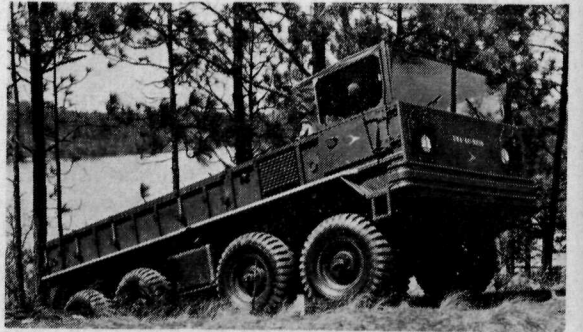
Afb. 1 Magirus Deutz A6500
(foto Klöckner Humboldt - Deutz)

Afb. 5 DAF YA-616
(foto DAF)

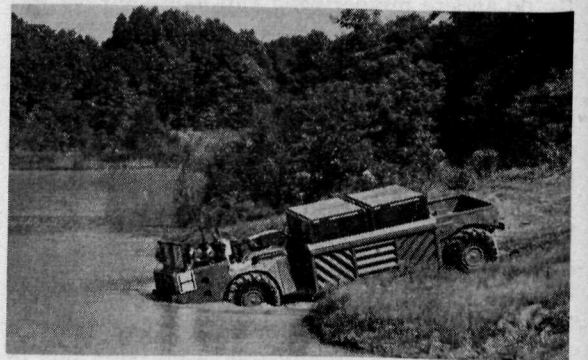
Afb. 2 Saurer 2 DM
(foto Saurer)

Afb. 6 XM-408
(foto Chrysler Corporation)

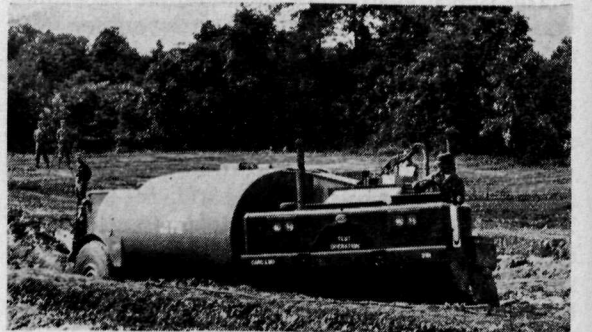
Afb. 3 Bedford 3T, G.S.
(foto Vauxhall Motors)

Afb. 7 Truck, Cargo, Logistical, High Mobility 15 ton
4 x 4 XM 437
(foto Le Tourneau-Westinghouse)

Afb. 4 Berliet G.B.C. 8
(foto Berliet)

Afb. 8 Truck, Tank, Fuel, Logistical, High Mobility,
5000 gallon (4 x 4) XM 438
(foto Le Tourneau-Westinghouse)

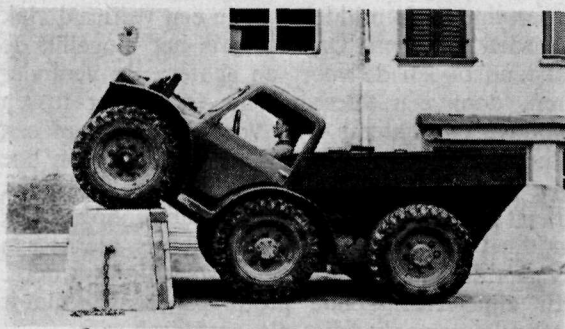
opzichte van het achterste gedeelte, dat een soort semitrailer is. Deze draaibeweging is zowel in het horizontale als in het verticale vlak mogelijk. De voorwielen worden mechanisch aangedreven door de 8-cilinder dieselmotor, de achterwielen hebben in de laagste versnelling en bij achteruitrijden aandrijving van een bij de wielen geplaatste elektromotor. In de hogere versnellingen gaan deze achterwielen gewoon mee. De wielen zijn voorzien van grote, lage-druk-banden, hierdoor zijn er geen veren en zijn ook maar vier wielen nodig. Mede door het ontbreken van overbrengingsassen voor de achterwielen kon hier gebruik worden gemaakt van een chassisloze constructie; het geheel is te vergelijken met een schip. Dit geeft de mogelijkheid tot drijven en met een schroef op een „powertake-off” voor voortbeweging op binnenwateren. De gladde onderkant is verder van groot gemak in moeilijk, modderig terrein. In tegenstelling tot de bestaande trucks is de inlaadhoogte laag. Er zijn momenteel drie uitvoeringen in beproeving, nl.:

— truck, cargo, logistical, high mobility, 15 ton, 4 × 4, XM 437 (afb. 7);

— truck, tank, fuel, logistical, high mobility, 5000 gallon, 4 × 4, XM 438 (afb. 8);

— truck, cargo, logistical, high mobility, 5 ton, 4 × 4, XM 520.

Het laatste voertuig heeft alleen de stuurinrichting en de banden gemeen met de twee andere, heeft een normaal chassis en aangedreven achterwielen, is niet amfibisch. Dit voertuig is beproefd bij de infanterie als keukenvoertuig, mobiele commandopost en vuurregelingscentrum. Om het nut van de Goer aan te tonen is een vergelijking gemaakt tussen de YA-616, de YA-328 met 1 tontrailer en de XM 437 (zie tabel 2).

Afb. 9 Flex-trac bij het overwinnen van een verticale hindernis (foto Meili, Zwitserland)

op, er is een grote besparing aan bestuurders en ook aan onderhoudspersoneel en de kwetsbaarheid van de colonnes zal verminderen. De passieve mobiliteit is te verwaarlozen, dit zijn dus geen voertuigen voor een luchtlandingsdivisie, maar in de gronddivisies zijn ze wel degelijk te gebruiken door hun grote actieve mobiliteit, groter dan die van de huidige trucks. Uiteraard zijn deze voertuigen het aangewezen middel voor het bulkvervoer naar de divisies, waarbij waterhindernissen en vernielingen van de wegen weinig belemmeringen zullen vormen. Bezien wij onze huidige voertuigen, waarbij ik aanteken dat de YA-616 niet in eerste instantie is bedoeld als transportvoertuig, dan zien wij dat de YA-616 een betere mobiliteit voor het geheel geeft dan de YA-328, waarbij wij de actieve mobiliteit wel gelijk mogen stellen. Dit is een punt dat wellicht een nadere beschouwing vereist, zoals zeker ook het geval moet zijn voor de Goer (Go everywhere) ontwikkeling.

TABEL 2

	YA-616	YA-328+1t	XM437
Totaal gewicht leeg in kg	10000	7350	15720
Lengte, breedte en hoogte in cm	716 × 243 × 294	1020 × 240 × 270	1100 × 297 × 317
Nuttige last	6000	4000	13590
Aantal chauffeurs per 100 ton	17	25	8

Ook de XM 438, het benzine voertuig, biedt voordelen. Voor het transport van 5000 gallon benzine in jerrycans op YA-328's met 1 tontrailer zijn 5 van deze combinaties nog niet genoeg. Geen wonder, dat de Amerikanen deze XM 438's in voorste lijn zien, uitgerust met vulslangen voor het bijtanken van de gemechaniseerde troepen.

Bezien wij deze ontwikkeling, dan valt direct het grote voordeel qua mobiliteit van het geheel

Flex-trac (zie afb. 9)

Een uitvinding van de firma Meili in Zwitserland, heeft nog geen directe militaire toepassing gevonden, maar is zeker interessant uit een oogpunt van actieve mobiliteit. Het is een zwaar voertuig, met zes aangedreven wielen, dat zich als een dier door het terrein beweegt. De voor- en achterwielen kunnen onafhankelijk van elkaar via assen in de lengterichting van het

voertuig om de middelste as in een verticaal vlak worden bewogen. Daarnaast is het mogelijk de afstand tussen de voor- en achteras te veranderen, door een telescopische verbinding tussen midden en achteras. Het voertuig maakt of een „hoge rug”, of een V. Op afb. 9 is te zien hoe het mogelijk is een verticale hindernis te nemen. Eerst de voorwielen omhoog, daarna „hoge rug”, middenwielen komen op de hindernis, hierna een V aan de andere zijde en het voertuig rijdt door. Er zijn verschillende prototypes voor militair gebruik gemaakt, die alle amfibisch zijn.

Inderdaad is hier een maximum aan actieve mobiliteit bereikt, echter zo op het eerste ge-

zicht is de eenvoud ver te zoeken en het is de vraag óf deze uitvinding ook op grotere voertuigen kan worden toegepast.

Conclusie

In deze drie voorbeelden zijn alle vormen van mobiliteit belicht. Zoals ik reeds stelde is de ontwikkeling van wielvoertuigen niet zo stormachtig geweest als op elektronisch gebied, maar uit deze voorbeelden blijkt wel dat er meer beweging in de ontwikkeling is gekomen en dat het noodzakelijk is deze ontwikkelingen nauwlettend te volgen, om niet in de toekomst met minder bruikbaar materieel te zitten.

Nieuwe uitgave

NATIONAL SECURITY IN THE NUCLEAR AGE, door G. B. Turner en R. D. Challenger, 293 blz. Uitg.: Stevens & Sons Ltd, Londen, 1960. Prijs: 45/- sh.

„Wereldoorlog III zal nooit 'alléén maar' Wereldoorlog II *plus* de atoombom zijn”. Het kernwapen heeft daarvoor te veel ingegrepen in de vele aspecten van de oorlogvoering en beïnvloedt in niet geringe mate tevens de nationale veiligheid van de landen. Zelfs dit onderwerp op zichzelf heeft al een ruim veld voor bestudering en de auteurs wijden hieraan tien hoofdstukken, die variëren van de kenmerken van de klassieke en de moderne oorlogvoering, via de problemen van de beperkte oorlog, tot de invloed van de economie. Vier van de vijf onderafdelingen van het boek bespreken de meer algemene theoretische aspecten van het onderhavige onderwerp. Tot besluit wordt de lezer een volledige analyse voorgeschoteld van het onderwerp der nationale veiligheid zelf.

De bijzondere aandacht moge worden gevraagd voor het deel dat de diplomatieke aspecten van niet-uitgebalanceerde militaire strijdkrachten behandelt. Met nadruk wordt hierin de — onzes inziens zeer juiste — stelling geponeerd, dat doorgaans te weinig rekening wordt gehouden met de toch ontegenzeggelijke realiteit, dat een strijdmacht eerst dán juist is uitgebalanceerd

als ze de buitenlandse politiek van de natie zoveel mogelijk kan steunen. Dwars hier tussendoor speelt, voor ons, dan het bondgenootschap van de NAVO, dat uiteraard weer andere eisen stelt.

Een zich nader verdiepen in deze ingewikkelde materie is voor de gemiddelde beroepsofficier beslist geen overbodigheid, weshalve wij een studie van dit werk aanbevelen.

v. H.

TNO

Bij het MEDISCH-FYSISCH INSTITUUT TNO te UTRECHT kunnen worden geplaatst

ERVAREN ELEKTRONICI (radiotechnici)

die zullen dienen mede te werken aan het ontwikkelen van elektronische instrumenten voor medische toepassingen; het assisteren bij metingen hiermede en zo nodig het adviseren over meetmethoden. Leeftijd tot 30 jaar. Gedacht wordt aan een technische opleiding op middelbaar niveau (minstens radiotechnicus NRG), alsmede grondige ervaring op elektronisch terrein. Brieven te richten aan het Medisch-Fysisch Instituut TNO, Da Costakade 45, Utrecht.

Een echte rijsttafel

ook bij u thuis bezorgd

INDISCH RESTAURANT *Ardjoena* DEN HAAG

Groot Hertoginnelaan 68 Tel. 33 08 51 en 39 13 32

Expl. H. v. Egmond

BOUWONDERNEMING 'GELDERLAND'

C. STOUTHART & ZONEN

Floralaan Oost 78

Tel. 1 12 26 - Tel. 1 50 74

EINDHOVEN

EINDHOVEN

Sportlaan 5

Telefoon (04900) 2 89 73

schildersbedrijf M. V. van Duuren